

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่
 - 1.1 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ
 - 1.2 กิจกรรมของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ
 - 1.3 สถานภาพของนักศึกษา

วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาค่าความถี่ และคำนวณเป็นค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 4 - 6

2. สภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ คำนวณเป็นคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 7 - 13

3. สภาพและปัญหาการเรียน ศิลปะภาคปฏิบัติของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจทางศิลปะ ด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะ ด้านกระบวนการทำงานศิลปะ ด้านสภาพ

แวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูล เป็นหมวดหมู่ คำนวณเป็นคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 14 - 18

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอน ศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากแบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบ่งการ วิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่
 - 1.1 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ
 - 1.2 สถานภาพของนักศึกษา

วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่หาค่าความถี่และ คำนวณเป็นค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงดังตารางที่ 19 - 20

2. สภาพและปัญหาของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์โดยคำนวณเป็น ค่าร้อยละ และสรุปเป็นสาระสำคัญในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปของความเรียง

3. สภาพและปัญหาของการเรียนศิลปะภาคปฏิบัติ ของนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทางศิลปะ ด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะ ด้านกระบวนการทำงานศิลปะ ด้าน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์โดยคำนวณเป็นค่า ร้อยละ และสรุปเป็นสาระสำคัญในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปของความเรียง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสภาพของการ เรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิเคราะห์ ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลที่รวบรวมได้ เสนอในลักษณะบรรยายเป็นความเรียง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ไว้ดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากร
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านสภาพ ตรงตามสภาพความเป็นจริงทางการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

4.50 - 5.00	หมายความว่า	ตรงตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายความว่า	ตรงตามสภาพความเป็นจริงมาก
2.50 - 3.49	หมายความว่า	ตรงตามสภาพความเป็นจริงปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายความว่า	ตรงตามสภาพความเป็นจริงน้อย
1.00 - 1.49	หมายความว่า	ตรงตามสภาพความเป็นจริงน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านปัญหาการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

4.50 - 5.00	หมายความว่า	เป็นปัญหามากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายความว่า	เป็นปัญหามาก
2.50 - 3.49	หมายความว่า	เป็นปัญหাপานกลาง
1.50 - 2.49	หมายความว่า	เป็นปัญหาน้อย
1.00 - 1.49	หมายความว่า	เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

1.1 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ

ตารางที่ 4 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คิดเป็นค่าความถี่และค่าร้อยละ

	สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	12	80
	หญิง	3	20
2.	อายุ		
	20 - 30 ปี	1	6.66
	31 - 40 ปี	13	86.66
	41 - 50 ปี	1	6.66
	50 ปี ขึ้นไป	-	-
3.	วุฒิการศึกษา		
	ปริญญาตรี	8	53.33
	ปริญญาโท	7	46.66
	ปริญญาเอก	-	-
	อื่น ๆ	-	-
4.	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาสูงสุด		
	จิตรกรรม	2	13.33
	ประติมากรรม	3	20
	ภาพพิมพ์	2	13.33
	ศิลปะไทย	2	13.33
	ศิลปศึกษา	2	13.33

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
	ทัศนศิลป์	3	20
	อื่น ๆ	1	6.66
5.	ประสบการณ์การสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ในระดับอุดมศึกษา		
	1 - 5 ปี	1	6.66
	6 - 10 ปี	11	73.33
	11 - 15 ปี	3	20
	16 ปีขึ้นไป	-	-
6.	ตำแหน่งทางวิชาการในปัจจุบัน		
	อาจารย์	15	100
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	-	-
	รองศาสตราจารย์	-	-
	ศาสตราจารย์	-	-
7.	ในภาคการศึกษานี้กลุ่มวิชาศิลปะภาคปฏิบัติ ที่ท่านสอนในสาขาทัศนศิลป์ คือ		
	กลุ่มวิชาจิตรกรรม	2	13.33
	กลุ่มวิชาประติมากรรม	3	20
	กลุ่มวิชาศิลปะไทย	2	13.33
	กลุ่มวิชาภาพพิมพ์	1	6.66
	อื่น ๆ	7	46.66

จากตารางที่ 4 สามารถวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้ดังนี้

เพศ จากกลุ่มประชากร 15 คน เป็นอาจารย์ชายมากกว่าอาจารย์หญิง คือ เป็นอาจารย์ชายคิดเป็นร้อยละ 80 และเป็นอาจารย์หญิงคิดเป็นร้อยละ 20

อายุ อาจารย์โดยส่วนมากมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 86.66 รองลงมาคืออายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.66 เช่นเดียวกับอายุระหว่าง 40 - 50 ปี ส่วนอายุ 50 ปี ขึ้นไป ไม่มี

วุฒิการศึกษาสูงสุด อาจารย์ส่วนมากมีวุฒิทางการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือ ในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 46.66 และไม่มีอาจารย์คนใดมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาเอก

สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาสูงสุด สาขาวิชาที่อาจารย์สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนมากเป็น สาขาทางด้านประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ 20 เช่นเดียวกับสาขาทางด้านทัศนศิลป์ ส่วนในสาขาจิตรกรรม ภาพพิมพ์ ศิลปะไทย และศิลปศึกษา ต่างก็เป็นสาขาที่อาจารย์สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.33 เท่ากัน นอกจากนี้ ก็ยังมีอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาด้านทฤษฎีทางศิลปวิจารณ์ อีก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66

ประสบการณ์การสอนศิลปะภาคปฏิบัติในระดับอุดมศึกษาอาจารย์ส่วนมากมีประสบการณ์การสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาคือ ระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 ระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.66 และไม่มีอาจารย์คนใดที่มีประสบการณ์การสอนถึง 16 ปีขึ้นไป

ตำแหน่งทางวิชาการในปัจจุบัน ไม่มีอาจารย์คนใดที่มีตำแหน่งทางวิชาการ

กลุ่มวิชาศิลปะภาคปฏิบัติที่ดำเนินการสอนในภาคการศึกษานี้ อาจารย์ โดยส่วนมากมีสอนในวิชาที่ครอบคลุมทั้ง 4 กลุ่มวิชา คือ จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และศิลปะไทย คิดเป็นร้อยละ 46.66 ส่วนอาจารย์ที่สอนเฉพาะกลุ่มวิชาทางด้านจิตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 13.33 เช่นเดียวกับอาจารย์ที่สอนทางด้านศิลปะไทย และน้อยที่สุดคือ อาจารย์ที่สอนเฉพาะกลุ่มวิชาทางด้านภาพพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 6.66

1.2 กิจกรรมของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ

ตารางที่ 5 กิจกรรมของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน คิดเป็นค่าความถี่และค่าร้อยละ

	กิจกรรม	ความถี่	ร้อยละ
8.	มีงานที่ผู้บริหารมอบหมายให้ปฏิบัตินอกเหนือจากการสอน		
	มี	12	80
	ไม่มี	3	20
9.	เคยเป็นอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรอบรมในสถาบันอื่น		
	เคยเป็น	12	80
	ไม่เคยเป็น	3	20
10.	เคยเป็นกรรมการตัดสินการประกวดงานศิลปะ		
	เคยเป็น	8	53.33
	ไม่เคยเป็น	7	46.66
11.	เคยเขียนบทความเกี่ยวกับศิลปะ		
	เคยเขียน	6	40
	ไม่เคยเขียน	9	60
12.	เคยทำงานวิจัยด้านศิลปะ		
	เคยทำ	7	46.66
	ไม่เคยทำ	8	53.33
13.	เคยจัดหรือร่วมกิจกรรมด้านศิลปะวัฒนธรรมกับชุมชนที่สถาบันตั้งอยู่		
	เคยทำ	11	73.33
	ไม่เคยทำ	4	26.66

ตารางที่ 5 (ต่อ)

	กิจกรรม	ความถี่	ร้อยละ
14.	ใช้เวลาว่างในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ศิลปะตามแนวทางของตนเอง		
	ปฏิบัติ	15	100
	ไม่ปฏิบัติ	-	
15.	เคยจัดหรือร่วมแสดงผลงานศิลปะในนิทรรศการต่าง ๆ		
	เคยร่วม	11	73.33
	ไม่เคยร่วม	4	26.66

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ พบว่าอาจารย์ส่วนมากมีงานที่ผู้บริหารมอบหมายให้ปฏิบัตินอกเหนือจากภาระงานสอน คิดเป็นร้อยละ 80 และไม่มีภาระงานดังกล่าว ร้อยละ 20 มีอาจารย์ที่เคยเป็นอาจารย์พิเศษ หรือวิทยากรอบรมในสถาบันอื่น ๆ ถึงร้อยละ 80 และไม่เคยเป็นเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น ในด้านการเป็นกรรมการตัดสินการประกวดงานศิลปะมีอาจารย์ที่เคยเป็นกรรมการร้อยละ 53.33 และไม่เคยเป็น คิดเป็นร้อยละ 46.66 อาจารย์โดยส่วนมากไม่เคยเขียนบทความเกี่ยวกับศิลปะถึงร้อยละ 60 ส่วนที่เคยเขียนมีเพียงร้อยละ 40 อาจารย์ส่วนมากไม่เคยทำงานวิจัยด้านศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 53.33 ส่วนอาจารย์ที่เคยทำ คิดเป็นร้อยละ 46.66 ในด้านการร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมในชุมชนที่สถาบันตั้งอยู่ อาจารย์ส่วนมากเคยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าวถึง ร้อยละ 73.33 และไม่เคยมีส่วนร่วมเพียง ร้อยละ 26.66 อาจารย์ทุกท่านปฏิบัติงานสร้างสรรค์ศิลปะตามแนวทางของตนเองคิดเป็นร้อยละ 100 และส่วนมากเคยร่วมแสดงผลงานศิลปะในนิทรรศการต่าง ๆ ถึงร้อยละ 73.33 และไม่เคยร่วมแสดง คิดเป็นร้อยละ 26.66 เท่านั้น

1.3 สถานภาพของนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตารางที่ 6 สถานภาพของนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คิดเป็นค่าความถี่ และค่าร้อยละ

	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	89	76.72
	หญิง	27	23.27
2.	อายุ		
	ต่ำกว่า 17 ปี	-	-
	17 - 20 ปี	42	36.20
	21 - 24 ปี	74	63.79
	25 - 28 ปี	-	-
	28 ปี ขึ้นไป	-	-
3.	วุฒิการศึกษาสูงสุด ก่อนที่จะเข้าศึกษาในสถาบันแห่งนี้		
	อาชีวศึกษา	43	37.06
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	70	60.34
	อื่น ๆ	3	2.58
4.	ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่		
	ชั้นปีที่ 1	22	18.96
	ชั้นปีที่ 2	20	17.24
	ชั้นปีที่ 3	39	33.62
	ชั้นปีที่ 4	32	27.58
	อื่น ๆ	3	2.58

ตารางที่ 6 (ต่อ)

	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
5.	กลุ่มวิชาศิลปะภาคปฏิบัติ ที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด		
	กลุ่มวิชาด้านจิตรกรรม	68	58.62
	กลุ่มวิชาด้านประติมากรรม	24	20.68
	กลุ่มวิชาด้านภาพพิมพ์	12	10.34
	กลุ่มวิชาด้านศิลปะไทย	10	8.62
	อื่น ๆ	2	1.72
6.	เหตุผลที่เลือกเรียนในสาขาทัศนศิลป์		
	มีความสนใจในศิลปะสาขานี้	85	73.27
	เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง	10	8.62
	เลือกเรียนตามเพื่อน	21	18.10
	อื่น ๆ	-	-
7.	เหตุผลที่เลือกเรียนในสถาบันแห่งนี้		
	มีความศรัทธาในสถาบันแห่งนี้	16	13.79
	เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง	8	6.89
	เลือกเรียนตามเพื่อน	21	18.10
	ค่าเล่าเรียนไม่แพงจนเกินไป	17	14.65
	มาตรฐานการศึกษาไม่ต่างจาก		
	มหาวิทยาลัยของรัฐบาล	38	32.75
	ได้รับสิทธิพิเศษให้เข้ามาศึกษาได้	-	-
	ใกล้บ้าน	16	13.79
	อื่น ๆ	-	-

จากตารางที่ 6 สามารถวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้ดังนี้

เพศ จากกลุ่มตัวอย่าง 116 คน เป็นนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิง คือ เป็นนักศึกษาชายคิดเป็นร้อยละ 76.72 และเป็นนักศึกษานหญิงคิดเป็นร้อยละ 23.27

อายุ นักศึกษาโดยส่วนมากมีอายุระหว่าง 21 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.79 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 17 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.20 และไม่มีนักศึกษาคนใดที่อายุต่ำกว่า 17 ปี , 25 - 28 ปี และ 28 ปี ขึ้นไป

วุฒิการศึกษาสูงสุดก่อนที่จะเข้ามาศึกษาในสถาบันแห่งนี้ นักศึกษาโดยส่วนมากมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 60.34 รองลงมาคือ ระดับอาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.06 และอีกร้อยละ 2.58 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากระบบการศึกษานอกโรงเรียน ด้วยการสอบเทียบ

ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ นักศึกษาโดยส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 33.62 รองลงมาคือ ในระดับชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 27.58 ระดับชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 18.96 และระดับชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 17.24 นอกจากนี้ยังมีนักศึกษาบางส่วนที่ตกค้างในบางรายวิชาทำให้ไม่สามารถจบการศึกษาได้ทันในระยะเวลา 4 ปี ตามหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 2.58

กลุ่มวิชาศิลปะภาคปฏิบัติ ที่นักศึกษามีความถนัดมากที่สุด นักศึกษาส่วนมาก มีความถนัดในกลุ่มวิชาทางด้านจิตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 58.62 รองลงมาคือ กลุ่มวิชาทางด้านประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ 20.68 กลุ่มวิชาทางด้านภาพพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 10.34 และกลุ่มวิชาทางด้านศิลปะไทยเป็นอันดับสุดท้าย คิดเป็นร้อยละ 8.62 นอกจากนี้มีกลุ่มวิชาอื่น ๆ ที่นักศึกษามีความถนัดอีก คือ กลุ่มวิชาทางการออกแบบ คิดเป็นร้อยละ 1.72

เหตุผลที่เลือกเรียนในสาขาทัศนศิลป์ นักศึกษาร้อยละ 73.27 เลือกเรียนเพราะมีความสนใจในศิลปะสาขานี้มาก่อน รองลงมาคือ เลือกเรียนตามเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 18.10 และอันดับสุดท้าย คือการเลือกเรียนเพราะเป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 8.62

เหตุผลที่เลือกเรียนในสถาบันแห่งนี้ นักศึกษาส่วนมาก เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีมาตรฐานทางการศึกษา ที่ไม่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 32.75 รองลงมาคือ เลือกเรียนตามเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 18.10 ค่าหน่วยกิตที่ไม่

แพงจนเกินไป คิดเป็นร้อยละ 14.65 ส่วนในด้านของควมมีศรัทธาในสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 13.79 เช่นเดียวกับการเลือกเรียนเพราะว่าสถาบันอยู่ใกล้บ้าน ในด้านที่เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 6.89 และไม่มีนักศึกษาคนใดได้รับสิทธิพิเศษให้เข้ามาศึกษาได้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ คำนวณเป็นคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 7 - 13

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาการวางแผนการสอนของอาจารย์

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาการวางแผนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ศึกษาหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน	4.00	0.75	2.42	1.01
2. วางแผนการสอนตามที่หลักสูตรระบุไว้	3.80	0.94	2.71	0.72
3. คำนึงถึงพื้นฐานความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันของนักศึกษา	4.00	1.00	3.28	0.99
4. กำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละบทเรียน	4.20	0.67	2.42	0.64
5. จัดทำแผนการสอนหรือประมวลการสอนตลอดภาคเรียน	4.20	0.86	2.28	0.42
6. ปรับแผนการสอนตามสภาพและปัญหาในแต่ละครั้ง	3.86	0.91	2.50	0.75

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
7. เตรียมวิธีการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน	3.86	1.30	2.57	1.08
8. เตรียมสื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน	3.93	0.79	2.71	0.72
9. เตรียมการวัดผลและเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดให้เหมาะสมกับบทเรียน	4.06	0.79	2.28	0.82
10. พัฒนาระบบการสอบในแต่ละภาคเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน	3.80	1.01	2.78	0.69
รวมเฉลี่ย	3.97	0.89	2.60	0.85

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการวางแผนการสอน ศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจารย์โดยส่วนรวม มีความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนปัญหาในด้านการวางแผนการสอนนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละบทเรียน และการจัดทำแผนการสอนหรือประมวลการสอนตลอดภาคเรียน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับมาก โดยที่ทั้ง 2 ข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากันและเป็นค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.2$) ในด้านปัญหา พบว่า ปัญหาของการกำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละบทเรียน และการจัดทำแผนการสอนหรือประมวลการสอนตลอดภาคเรียน เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยที่การจัดทำแผนการสอนหรือประมวลการสอนตลอดภาคเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.28$)

การเตรียมการวัดผล และเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดให้เหมาะสมกับบทเรียน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.06$) ในด้านปัญหา พบว่า การเตรียมการวัดผล และเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดให้เหมาะสมกับบทเรียน เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.28$) เช่นเดียวกับการจัดทำแผนการสอนหรือประมวลการสอนตลอดภาคเรียน

การวางแผนการสอนตามที่หลักสูตรทัศนศิลป์ได้ระบุไว้ และการพัฒนา
ประมวลการสอนในแต่ละภาคเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน เป็นสภาพที่ตรงตามความ
เป็นจริงในระดับมาก โดยที่ทั้ง 2 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และเป็นค่าเฉลี่ยที่มีค่าน้อยที่สุด
($\bar{X} = 3.80$) ในด้านปัญหา พบว่า การวางแผนการสอนตามที่หลักสูตรทัศนศิลป์ได้ระบุ
ไว้ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) เช่นเดียวกับการพัฒนาประมวลการสอนใน
แต่ละภาคเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียน ($\bar{X} = 2.78$)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาการดำเนินการสอน ศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น
ด้านสภาพ และปัญหาการดำเนินการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
11. แจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนและ การปฏิบัติงานศิลปะ	4.13	0.83	2.71	0.61
12. อธิบายให้นักศึกษาเห็นถึงคุณค่าของ การปฏิบัติงานศิลปะ	3.86	0.83	2.71	1.06
13. เล่าประสบการณ์ทางศิลปะเพื่อเป็น การสร้างแรงจูงใจ	3.62	1.23	2.85	0.94
14. นำเสนอตัวอย่างของผลงานเพื่อเป็น การสร้างแรงจูงใจ	3.93	1.09	2.64	1.00
15. อธิบายเทคนิควิธีการก่อนให้นักศึกษา ลงมือปฏิบัติงาน	3.93	0.88	2.64	0.92
16. สาธิตขั้นตอนของการปฏิบัติงานศิลปะ	3.46	0.99	2.71	0.72
17. ให้นักศึกษาปฏิบัติงานศิลปะตามแนว ความคิดของตนเอง	3.66	1.23	2.78	1.18

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
18. ให้นักศึกษานำเสนอผลงานพร้อมทั้ง วิจารณ์ผลงานของตนเอง	3.66	0.97	3.14	0.77
19. วิจารณ์ ตีชม เสนอแนะแนวทางการ ปรับปรุงแก้ไขในผลงาน	4.4	0.63	2.42	0.85
20. สรุปบทเรียนและผลของการปฏิบัติงาน โดยเชื่อมโยงกับการเรียนในครั้งต่อไป	3.53	0.99	2.57	0.51
21. ประเมินผลบทเรียนภายหลังการสอนใน แต่ละครั้ง	3.46	0.74	2.57	0.75
รวมเฉลี่ย	3.79	0.97	2.71	0.86

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของการดำเนินการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจารย์โดยส่วนรวม มีความคิดเห็นว่ามีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนปัญหาในด้านของการดำเนินการสอนนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวิจารณ์ ตีชม เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขในผลงาน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.4$) ในด้านปัญหา พบว่า การวิจารณ์ ตีชม เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขในผลงาน เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.42$)

การแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนและการปฏิบัติงานศิลปะ เป็นสภาพที่ตรงกับความเป็นจริงในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.13$) ในด้านปัญหาพบว่า การแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนและการปฏิบัติงานศิลปะ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$)

การสาธิตขั้นตอนของการปฏิบัติงานศิลปะ และการประเมินผลบทเรียน ภายหลังการสอนในแต่ละครั้ง เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับปานกลาง โดยที่

ทั้ง 2 ข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และเป็นค่าเฉลี่ยที่มีค่าน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.46$) ในด้านของปัญหา พบว่า การสาธิตขั้นตอนของการปฏิบัติงานศิลปะ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) เช่นเดียวกับการประเมินผลบทเรียนภายหลังการสอนในแต่ละครั้ง ($\bar{X} = 2.57$)

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาวิธีการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาของวิธีการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
22. เลือกวิธีการสอนโดยคำนึงถึงพื้นฐานทางศิลปะที่แตกต่างกันของนักศึกษา	3.60	0.98	3.21	0.80
23. ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายประกอบการสาธิต	3.46	0.83	2.57	0.93
24. ใช้วิธีการสอนแบบคณะ	3.53	0.99	3.00	0.87
25. ใช้วิธีการสอนแบบฝึกปฏิบัติภายในห้องปฏิบัติงานศิลปะ	3.46	1.45	2.64	1.08
26. ใช้วิธีการสอนแบบฝึกปฏิบัติภายนอกห้องปฏิบัติงานศิลปะ	3.26	1.16	2.78	0.89
27. ใช้วิธีการสอนแบบให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.46	0.74	3.57	1.01
28. ใช้วิธีการสอนแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	4.00	0.65	3.14	1.09
29. นำแนวคิดทางการศึกษาศิลปะปฏิบัติแบบใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสอน	3.26	1.27	2.71	1.26

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
30. บูรณาการความรู้ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ ในการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ	3.33	0.97	2.85	0.86
31. ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนตามความสามารถ ของนักศึกษาเป็นรายบุคคล	3.46	0.91	3.07	0.73
รวมเฉลี่ย	3.49	1.01	2.96	0.97

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของวิธีการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจารย์โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) ส่วนปัญหาในด้านของวิธีการสอนนั้นก็อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$) เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การใช้วิธีการสอนแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$) ในด้านของปัญหา พบว่า การใช้วิธีการสอนแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$)

การเลือกวิธีการสอนโดยคำนึงถึงพื้นฐานทักษะทางศิลปะที่แตกต่างกันของนักศึกษา เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 3.60$) ในด้านปัญหา พบว่า การเลือกวิธีการสอนโดยคำนึงถึงพื้นฐานทักษะทางศิลปะที่แตกต่างกันของนักศึกษา เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$)

การใช้วิธีการสอนแบบฝึกปฏิบัติภายนอกห้องปฏิบัติงานศิลปะ และการนำแนวคิดทางการศึกษาศิลปะแบบใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสอน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับปานกลาง โดยที่ทั้ง 2 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และเป็นค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.26$) ในด้านปัญหา พบว่า การใช้วิธีการสอนแบบฝึกปฏิบัติภายนอกห้องปฏิบัติงานศิลปะ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เช่นเดียวกับ การนำแนวคิดทางการศึกษาศิลปะแบบใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสอน ($\bar{X} = 2.71$)

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาของการใช้สื่อการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาของสื่อการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
32.	กำหนดการใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับกิจกรรมและเนื้อหา	3.46	1.06	2.78	0.80
33.	เลือกใช้สื่อการสอนที่สามารถกระตุ้นเร้าหรือสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาสนใจการเรียน	3.40	1.05	3.00	0.55
34.	ใช้สื่อการสอนที่เสริมสร้างเรียนรู้ศิลปะ	3.26	1.03	3.00	0.78
35.	ใช้สื่อการสอนตามขั้นตอนของการสอน	3.46	0.63	2.50	0.75
36.	ใช้สื่อการสอนที่ผลิตด้วยตนเอง	3.46	0.91	2.50	0.94
37.	อาจารย์และนักศึกษาช่วยกันผลิตสื่อการสอน	1.73	0.79	2.21	1.31
38.	ใช้สื่อการสอนที่จัดซื้อแบบสำเร็จรูป	1.66	1.04	2.64	1.49
39.	ใช้สื่อการสอนที่ขอยืมจากแหล่งอื่น	2.00	0.84	2.71	0.99
40.	มีสถานที่สำหรับจัดเก็บ รักษา สื่อการสอนให้อยู่ในสภาพที่ดี	2.06	1.27	3.50	1.09
รวมเฉลี่ย		2.72	1.22	2.76	1.03

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของสื่อการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจารย์โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) ส่วนปัญหาในด้านของสื่อการสอนนั้น ก็อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การกำหนดการใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับกิจกรรมและเนื้อหา การใช้สื่อการสอนตามขั้นตอนของการสอน และการใช้สื่อ

ที่ผลิตด้วยตนเอง ต่างก็เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ทั้ง 3 ข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และเป็นค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 3.46$) ในด้านของปัญหา พบว่า การกำหนดการใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับกิจกรรมและเนื้อหา เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เช่นเดียวกับ การใช้สื่อการสอนตามขั้นตอนของการสอน และการใช้สื่อที่ผลิตด้วยตนเอง ซึ่งต่างก็มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ($\bar{X} = 2.50$) การเลือกใช้สื่อการสอนที่สามารถกระตุ้นเร้าหรือสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาสนใจเรียน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 3.40$) ในด้านปัญหา พบว่า การเลือกใช้สื่อการสอนที่สามารถกระตุ้นเร้า หรือสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาสนใจเรียน เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$)

การใช้การสอนที่จัดซื้อแบบสำเร็จรูป เป็นสภาพที่ตรงกับความเป็นจริงในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.66$) ในด้านปัญหาพบว่า การใช้การสอนที่จัดซื้อแบบสำเร็จรูป เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64$) [นอกจากนี้ในด้านของปัญหายังพบว่า สถานที่สำหรับจัดเก็บรักษาสื่อการสอนให้อยู่ในสภาพที่ดี ซึ่งสภาพตามความเป็นจริงนั้นแม้ว่าจะอยู่ในระดับน้อย แต่ปัญหาของข้อนี้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.50$)]

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาของการวัดและประเมินผลศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาการวัดและประเมินผลศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
41.	ศึกษาหลักการวัดและประเมินผลศิลปะภาคปฏิบัติ	3.26	1.09	2.64	0.84
42.	ชี้แจงเกณฑ์การประเมินผลให้นักศึกษาทราบก่อนเริ่มเรียน	4.13	0.74	2.64	0.84
43.	ใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์	3.20	0.77	2.78	1.05

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
44. ใช้การวัดผลแบบอิงกลุ่ม	3.46	0.74	2.78	0.97
45. ใช้การวัดผลด้วยการสังเกตการทำงานศิลปะ	3.40	1.18	2.78	1.12
46. ใช้การวัดผลด้วยการสอบภาคปฏิบัติ	2.93	1.62	2.35	1.33
47. ใช้การวัดผลด้วยการสัมภาษณ์	1.73	1.03	2.00	1.30
48. ประเมินผลความรู้พื้นฐานทางศิลปะก่อน เริ่มเรียน	2.80	1.26	2.28	0.82
49. ประเมินผลโดยพิจารณาจากคุณภาพของ ผลงาน	4.33	0.61	2.50	1.22
50. ประเมินผลจากการดูพัฒนาการของผลงาน ศิลปะแต่ละบุคคล	4.26	0.79	2.57	1.28
51. ประเมินผลด้านความรู้ความเข้าใจทฤษฎี ศิลปะ	3.26	0.96	2.71	0.99
52. วัดและประเมินผลด้านจิตพิสัยของนักศึกษา	2.64	0.84	2.73	1.16
53. วัดและประเมินผลการปฏิบัติงานตามขั้น ตอนของกระบวนการ	3.06	1.48	2.50	0.94
54. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุง การสอน	3.80	0.94	2.64	0.92
รวมเฉลี่ย	3.31	1.22	2.56	1.03

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของการวัดและการประเมินผลศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจารย์โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) ส่วนปัญหาในด้านของการวัดและการประเมินผลนั้น ก็อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$) เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประเมินผลโดยพิจารณาจากคุณภาพของผลงาน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) ในด้านของปัญหา พบว่าการประเมินผลโดยพิจารณาจากคุณภาพของผลงาน เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.50$)

การประเมินผลจากการดูพัฒนาการของผลงานศิลปะแต่ละบุคคล เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนในด้านปัญหาพบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.57$)

การใช้การวัดผลด้วยการสัมภาษณ์ เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อย ในด้านของปัญหาพบว่า ก็เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 1.73$)

2.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาจารย์

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาจารย์

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
55.	อาคาร สถานที่เรียน ห้องปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	2.73	1.09	3.14	1.23
56.	การจัดพื้นที่ภายในห้องปฏิบัติงานให้ความสะดวกสบายต่อการเรียนการสอน	2.6	1.24	3.28	1.32
57.	การตกแต่งภายในห้องปฏิบัติงานเหมาะสมกับวิชาที่สอน	2.40	1.18	2.92	1.14
58.	ห้องปฏิบัติงานมีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสม	2.80	1.37	2.78	1.42
59.	ห้องปฏิบัติงานมีอากาศถ่ายเทได้ดี	2.86	1.24	2.50	1.22
60.	ห้องปฏิบัติงานมีเครื่องมือเครื่องใช้ทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม	2.00	1.00	3.21	1.47

ตารางที่ 12 (ต่อ)

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
61.	ห้องสมุดมีตำราเกี่ยวกับศิลปะให้บริการ อย่างเพียงพอ	1.60	1.12	3.92	1.77
62.	ห้องสมุดมีตำราศิลปะที่มีคุณภาพเหมาะ สมกับการค้นคว้า	1.80	1.04	4.07	1.43
63.	ห้องสมุดมีสื่อทางโสตทัศนูปกรณ์ที่ส่งเสริม ให้เกิดการค้นคว้าทางศิลปะที่มีคุณภาพ	1.60	0.91	3.92	1.38
64.	มีห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพและเป็น สัดส่วน	1.06	0.45	4.42	1.34
65.	มีที่นั่งทำงานและพักผ่อนเป็นสัดส่วน	1.93	1.09	3.64	1.59
รวมเฉลี่ย		2.13	1.19	3.44	1.47

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการสอนศิลปะ ภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจารย์โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.12$) ส่วนปัญหาในด้านของสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ห้องปฏิบัติงานมีอากาศถ่ายเทได้ดี เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.86$) ในด้านของปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ห้องปฏิบัติงานมีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสม เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 2.80$) ในด้านของปัญหาก็คือพบว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

การมีห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพและเป็นสัดส่วน เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.06$) ในด้านของปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$)

2.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาของสภาพแวดล้อมทางสังคมของอาจารย์

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพและปัญหาของสภาพแวดล้อมทางสังคมของอาจารย์

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
66. มีบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา	3.06	0.96	3.00	0.87
67. มีบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะระหว่างอาจารย์กับเพื่อนร่วมงาน	3.53	0.91	3.07	0.82
68. จัดแบ่งเวลาให้นักศึกษาเข้าพบได้นอกเหนือจากเวลาเรียน	3.86	0.91	2.64	0.92
69. ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน	3.86	0.63	2.50	0.94
70. ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านการสอนเป็นอย่างดี	2.26	1.33	4.14	1.09
71. ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านคุณภาพทางวิชาการของอาจารย์เป็นอย่างดี	2.20	1.26	4.14	1.09
72. เพื่อนร่วมงาน เป็นที่ปรึกษาที่ดีเมื่อมีปัญหา	3.33	0.72	2.64	0.84
73. อาจารย์มีขวัญและกำลังใจดีในการทำงาน	2.60	1.24	3.42	1.08
รวมเฉลี่ย	3.09	1.17	3.19	1.12

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของสภาพแวดล้อมทางสังคมของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจารย์โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) ส่วนปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมนั้นก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.19$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดแบ่งเวลาให้นักศึกษาเข้าพบได้นอกเหนือจากเวลาเรียน และการให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยที่ทั้ง 2 ข้อมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน และเป็นค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 3.86$) ในด้านปัญหา พบว่า การจัดแบ่งเวลาให้นักศึกษาเข้าพบได้นอกเหนือจากเวลาเรียน เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64$) เช่นเดียวกับการให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 2.50$)

การมีบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางศิลปะกัน ระหว่างอาจารย์กับเพื่อนร่วมงาน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 3.53$) ในด้านของปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$)

สภาพของการที่ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านคุณภาพทางวิชาการของอาจารย์เป็นอย่างดี เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.20$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนศิลปะภาคปฏิบัติ ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะ ด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะ ด้านกระบวนการทำงานศิลปะ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ คำนวณเป็นคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังตารางที่ 14 - 18

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะ ของนักศึกษา

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางศิลปะของนักศึกษา

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศิลปะ	3.17	0.70	2.91	0.62
2.	มีความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ	3.13	0.82	2.94	0.88
3.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุนทรียภาพและความงามของศิลปะ	3.53	0.62	2.62	0.95
4.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและองค์ประกอบของศิลปะ	3.57	0.72	2.66	0.92
5.	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของงานจิตรกรรม	3.58	0.76	2.53	0.84
6.	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของงานประติมากรรม	3.15	0.85	2.87	0.89
7.	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของงานภาพพิมพ์	2.75	1.23	3.00	1.07
8.	มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของงานศิลปะไทย	3.00	0.76	2.64	0.78
9.	มีความสามารถในการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	3.46	0.77	2.70	0.99
10.	มีความรู้ความเข้าใจในคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้ในการสร้างงานศิลปะ	3.29	0.97	2.63	1.02
11.	มีความสามารถอธิบายถึงปัญหาของการปฏิบัติงานศิลปะได้	3.57	0.74	2.61	0.87
12.	มีความสามารถในการแก้ปัญหการปฏิบัติงานศิลปะได้	3.39	0.85	2.60	0.84

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
13. มีความสามารถที่จะสรุปหลักการหรือแนว คิดได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนแต่ละครั้ง	3.41	0.70	2.66	0.78
รวมเฉลี่ย	3.31	0.86	2.73	0.90

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะของนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักศึกษาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่า มีสภาพตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) ส่วนปัญหาในด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะนั้น ก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 2.73$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของงานจิตรกรรม เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด ($\bar{X} = 3.58$) ในด้านปัญหา พบว่า ความรู้ความเข้าใจในหลักการของงานจิตรกรรม เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) โดยเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยในด้านของปัญหาน้อยที่สุด

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและองค์ประกอบของศิลปะ และมีความสามารถอธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานศิลปะได้ ทั้ง 2 ข้อ เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.57$) ในด้านปัญหา พบว่า การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและองค์ประกอบของศิลปะ เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$) เช่นเดียวกับการมีความสามารถอธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานศิลปะได้ ($\bar{X} = 2.61$)

การมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของงานภาพพิมพ์ เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.75$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$)

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาด้านลักษณะนิสัยทางการเรียนศิลปะของนักศึกษา

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยทางการเรียนศิลปะของนักศึกษา

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
14.	เข้าชั้นเรียน ตรงต่อเวลา และสม่ำเสมอ	3.45	0.93	2.55	1.05
15.	ให้ความสนใจ ตั้งใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน	3.69	0.72	2.31	0.90
16.	ให้ความสนใจ ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างจดจ่อ จนผลงานสำเร็จได้ตามกำหนดเวลา	3.62	0.87	2.72	1.04
17.	ให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมาย โดยสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จก่อนกำหนด	3.10	1.05	2.87	0.98
18.	ส่งงานได้ครบตามจำนวนที่กำหนด	4.14	1.04	2.26	1.15
19.	รับฟังความคิดเห็นและการวิจารณ์ในผลงานจากอาจารย์หรือเพื่อนนักศึกษา	4.21	0.75	2.18	0.98
20.	สามารถแสดงความคิดเห็นในผลงานได้อย่างมีสาระประโยชน์	3.53	0.79	2.51	0.94
21.	ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะได้อย่างคุ้มค่า	3.26	1.05	2.53	0.98
22.	รู้จักรักษาความสะอาดของวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือทางศิลปะได้อย่างถูกต้องวิธี	3.64	1.03	2.35	0.91
23.	สามารถเก็บรักษาอุปกรณ์หรือเครื่องมือทางศิลปะได้เป็นอย่างดี	3.52	0.95	2.44	1.06
24.	รักษาความสะอาดของพื้นที่การทำงานและบริเวณโดยรอบ	3.22	0.97	2.61	0.94
รวมเฉลี่ย		3.58	0.98	2.48	1.01

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักศึกษาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่ามีค่าตรงตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนปัญหาในด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะนั้น พบว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การรับฟังความคิดเห็นและการวิจารณ์เกี่ยวกับผลงานของตนเอง จากอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) ในด้านปัญหา พบว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.18$)

การที่นักศึกษาสามารถส่งงานได้ครบตามจำนวนที่กำหนด เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมากรองลงมา ($\bar{X} = 4.14$) ส่วนในด้านของปัญหานี้พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26$)

การให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมาย โดยสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จก่อนกำหนด ของนักศึกษานั้นเป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.10$) ในด้านปัญหา พบว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$)

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาด้านกระบวนการทำงานศิลปะของนักศึกษา

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานศิลปะของนักศึกษา

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
25. ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำก่อนลงมือปฏิบัติงาน	3.64	0.82	2.81	0.80

ตารางที่ 16 (ต่อ)

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
26.	วางแผนการทำงานศิลปะอย่างเป็นขั้นตอน	3.45	0.72	2.76	0.82
27.	สร้างแนวความคิดในการปฏิบัติงานจากการ ประมวลความรู้ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ	3.32	0.74	2.75	0.75
28.	สร้างแนวความคิดในการปฏิบัติงานจาก ประสบการณ์ทางศิลปะของตนเอง	3.77	0.72	2.56	0.82
29.	กำหนดเทคนิควิธีการและขั้นตอนของการ ปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม	3.38	0.74	2.73	0.91
30.	ออกแบบร่างผลงานก่อนลงมือทำงาน	3.78	1.09	2.80	1.19
31.	ปรับปรุงแก้ไขแบบร่างโดยปรึกษาขอ คำแนะนำจากอาจารย์	3.52	1.17	2.68	1.16
32.	ปรับปรุงแก้ไขปัญหาของแบบร่างด้วยตนเอง	3.70	0.98	2.53	0.93
33.	มีความชำนาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์ทาง ศิลปะ	3.25	0.67	2.68	0.79
34.	มีความสามารถในการใช้วัสดุอุปกรณ์ทาง ศิลปะได้อย่างสอดคล้องกับเทคนิควิธีการ	3.35	0.80	2.60	0.83
35.	ปฏิบัติงานได้ตามขั้นตอนที่วางแผนไว้จน ผลงานนั้นสำเร็จ	3.46	0.90	2.73	1.00
36.	มีความสามารถในการประเมินคุณภาพของ ผลงานของตนเอง	3.65	0.82	2.75	0.85
รวมเฉลี่ย		3.52	0.88	2.71	0.92

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหากระบวนการทำงาน
ศิลปะ ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักศึกษาโดยส่วนรวมมี

ความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนปัญหาในด้านการะบวนการทำงานศิลปะของนักศึกษานั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การออกแบบร่าง (Sketch) ผลงานก่อนลงมือทำงาน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.78$) ในด้านปัญหา พบว่า การออกแบบร่าง (Sketch) ผลงานก่อนลงมือทำงาน เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$)

การสร้างแนวความคิดของการปฏิบัติงานจากประสบการณ์ทางศิลปะของตนเอง เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมากเป็นลำดับรองลงมา ($\bar{X} = 3.77$) ในด้านของปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$)

การมีความชำนาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะ เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.25$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.68$)

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของนักศึกษา

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการเรียนศิลปะภาคปฏิบัติของนักศึกษา

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
37.	อาคาร สถานที่เรียน ห้องปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	2.37	1.09	3.76	1.05
38.	การจัดพื้นที่ภายในห้องปฏิบัติงานให้ความสะดวกสบายต่อการเรียนการสอน	2.56	1.13	3.55	1.08
39.	การตกแต่งภายในห้องปฏิบัติงานเหมาะสมกับวิชาที่สอน	2.47	1.13	3.40	1.09

ตารางที่ 17 (ต่อ)

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
40.	ห้องปฏิบัติงานมีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสม	2.96	1.08	3.10	0.99
41.	ห้องปฏิบัติงานมีอากาศถ่ายเทได้ดี	2.86	1.18	3.24	1.13
42.	ห้องปฏิบัติงานมีเครื่องมือเครื่องใช้ทางศิลปะที่เพียงพอและเหมาะสม	2.09	1.05	3.60	1.30
43.	ห้องสมุดมีตำราเกี่ยวกับศิลปะให้บริการอย่างเพียงพอ	2.02	1.07	3.80	1.13
44.	ห้องสมุดมีตำราศิลปะที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการค้นคว้า	2.30	1.05	3.64	1.10
45.	ห้องสมุดมีสื่อทางโสตทัศนูปกรณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการค้นคว้าทางศิลปะที่มีคุณภาพ	2.18	1.00	3.57	1.16
46.	มีห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพและเป็นสัดส่วน	1.57	0.79	4.14	1.16
47.	มีที่นั่งทำงานนอกเวลาเรียนและพักผ่อนภายนอกห้องเรียนเป็นสัดส่วนและเพียงพอ	2.13	1.10	3.60	1.28
รวมเฉลี่ย		2.32	1.13	3.58	1.16

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักศึกษาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.31$) ส่วนปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ห้องปฏิบัติงานมีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสม เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.96$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$)

สภาพของห้องปฏิบัติงานมีอากาศถ่ายเทได้ดี เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ห้องจัดนิทรรศการที่มีคุณภาพและเป็นสัดส่วน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=1.57$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$)

3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษา

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นด้านสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษา

	ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
48.	มีบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะระหว่างนักศึกษากับอาจารย์	3.27	1.05	2.69	0.95
49.	มีบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	3.46	0.93	2.65	0.95
50.	มีความสนใจในกิจกรรมทางศิลปะที่จัดขึ้นภายในสถาบัน	3.19	1.16	3.10	1.02
51.	มีความสนใจในกิจกรรมทางศิลปะที่จัดขึ้นภายนอกสถาบัน	3.41	1.01	2.91	0.98
52.	มีความสนใจที่จะจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะ	3.71	1.07	3.09	1.10
53.	มีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย	3.06	1.02	2.90	0.96
54.	มีการจัดโครงการเสริมความรู้ศิลปะให้กับนักศึกษารุ่นน้อง	2.42	1.06	3.18	1.15

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อความ	สภาพ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
55. มีกิจกรรมสร้างสรรค์ที่นอกเหนือจาก การเรียนร่วมกันกับเพื่อนนักศึกษา	3.34	1.03	3.00	1.11
56. นักศึกษาและเพื่อนให้กำลังใจและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในการเรียน	3.80	0.97	2.49	1.07
รวมเฉลี่ย	3.30	1.10	2.89	1.07

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของสภาพแวดล้อมทางสังคม ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักศึกษาโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่า มีสภาพตามความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) ส่วนปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมนั้น ก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 2.89$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การที่นักศึกษาและเพื่อนให้กำลังใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.80$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.49$)

การที่นักศึกษามีความสนใจในการที่จะจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะ เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 3.71$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)

การที่นักศึกษามีการจัดโครงการเสริมความรู้ศิลปะให้กับนักศึกษารุ่นน้อง เป็นสภาพที่ตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.42$) ในด้านปัญหา พบว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$)

สนใจในกิจกรรมทางศิลปะที่จัดขึ้นภายในสถาบัน ($\bar{X} = 3.10$) และ ความสนใจที่จะจัดนิทรรศการแสดงผลงานทางศิลปะ ($\bar{X} = 3.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 56 คือ นักศึกษาและเพื่อนให้กำลังใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 2.49$)

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากแบบสอบถามปลายเปิด จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม พบว่า ไม่ปรากฏข้อมูลข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใน แบบสอบถามชนิดปลายเปิด ดังนั้น จึงไม่มีการแสดงผลข้อมูลดังกล่าว

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ¹ จำนวน 12 คน ดังนี้

อาจารย์ 1	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 10.00-11.00 น.
อาจารย์ 2	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 11.00-12.30 น.
อาจารย์ 3	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 11.00-12.30 น.
อาจารย์ 4	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 13.00-14.00 น.
อาจารย์ 5	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 10.00-11.00 น.
อาจารย์ 6	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 11.00-12.00 น.
อาจารย์ 7	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 14.00-15.30 น.
อาจารย์ 8	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 10.00-11.00 น.
อาจารย์ 9	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 11.30-13.00 น.
อาจารย์ 10	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 11.00-13.00 น.
อาจารย์ 11	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 14.00-15.30 น.
อาจารย์ 12	สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20	กุมภาพันธ์ 2542	เวลา 15.00-16.30 น.

¹ รายชื่อและสถาบันของอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์นำเสนออยู่ในภาคผนวก ง

ตารางที่ 19 สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ ผู้ให้สัมภาษณ์

สถานภาพ		ความถี่ N = 12	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	9	75
	หญิง	3	25
2.	อายุ		
	20 - 30 ปี	1	8.33
	31 - 40 ปี	10	83.33
	41 - 50 ปี	1	8.33
	50 ปี ขึ้นไป	-	-
3.	วุฒิการศึกษา		
	ปริญญาตรี	8	66.66
	ปริญญาโท	4	33.33
	ปริญญาเอก	-	-
	อื่น ๆ	-	-
4.	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาสูงสุด		
	จิตรกรรม	3	25
	ประติมากรรม	2	16.66
	ภาพพิมพ์	2	16.66
	ศิลปะไทย	2	16.66
	ศิลปศึกษา	-	-
	ทัศนศิลป์	2	16.66
	อื่น ๆ	1	6.66

ตารางที่ 19 (ต่อ)

สถานภาพ	ความถี่ N = 12	ร้อยละ
5. ประสบการณ์การสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ในระดับอุดมศึกษา		
1 - 5 ปี	-	-
6 - 10 ปี	10	83.33
11 - 15 ปี	2	16.66
16 ปีขึ้นไป	-	-

จากตารางที่ 19 แสดงว่า อาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 25 อายุระหว่าง 20 - 30 ปี ร้อยละ 8.33 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 83.33 และอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 8.33 ไม่มีอาจารย์คนใดอายุ 50 ปี ขึ้นไป ในด้านของวุฒิการศึกษา ส่วนมากมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี ถึงร้อยละ 66.66 และในระดับปริญญาโท เพียงร้อยละ 33.33 ไม่มีอาจารย์คนใดที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก อาจารย์จบการศึกษาในสาขา วิชาจิตรกรรม ร้อยละ 25 สาขาประติมากรรม สาขาภาพพิมพ์ สาขาศิลปะไทย ศิลปศึกษาและทัศนศิลป์ มีจำนวนร้อยละเท่ากัน คือ ร้อยละ 16.66 มีอาจารย์ที่จบการศึกษาสูงสุดมาทางด้านทฤษฎีศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 6.66 ส่วนในด้านของประสบการณ์การสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ในสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ส่วนมากมีประสบการณ์การสอนในระหว่าง 6 - 10 ปี ถึงร้อยละ 83.33 และ ระหว่าง 11 - 15 ปี เพียงร้อยละ 16.66

1.2 สถานภาพของนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์ จากการสัมภาษณ์นักศึกษา² สาขาทัศนศิลป์ จำนวน 40 คน ดังนี้
 นักศึกษาที่ 1 ถึง 10 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 มกราคม และ 11 กุมภาพันธ์ 2542
 นักศึกษาที่ 11 ถึง 18 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 มกราคม และ 6 กุมภาพันธ์ 2542
 นักศึกษาที่ 19 ถึง 30 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มกราคม และ 17 กุมภาพันธ์ 2542
 นักศึกษาที่ 31 ถึง 40 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มกราคม และ 17 กุมภาพันธ์ 2542

² รายชื่อและสถาบันของนักศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์นำเสนออยู่ในภาคผนวก จ

ตารางที่ 20 สถานภาพของนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์

สถานภาพ		ความถี่ N = 40	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	29	72.5
	หญิง	11	27.5
2.	อายุ		
	ต่ำกว่า 17 ปี	-	-
	17 - 20 ปี	12	30
	21 - 24 ปี	28	70
	25 - 28 ปี	-	-
	28 ปี ขึ้นไป	-	-
3.	ปัจจุบันศึกษาอยู่ใน คณะศิลปกรรม สาขาทัศนศิลป์		
	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	18	45
	มหาวิทยาลัยรังสิต	22	55
4.	วุฒิการศึกษาสูงสุด ก่อนที่จะเข้าศึกษาในสถาบันแห่งนี้		
	อาชีวศึกษา	18	45
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	22	55
	อื่น ๆ	-	-
5.	ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่		
	ชั้นปีที่ 1	10	25
	ชั้นปีที่ 2	8	20
	ชั้นปีที่ 3	12	30
	ชั้นปีที่ 4	10	25
	อื่น ๆ	-	-

ตารางที่ 20 (ต่อ)

สถานภาพ	ความถี่ N = 40	ร้อยละ
6. กลุ่มวิชาศิลปะภาคปฏิบัติ ที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด		
กลุ่มวิชาด้านจิตรกรรม	16	40
กลุ่มวิชาด้านประติมากรรม	12	30
กลุ่มวิชาด้านภาพพิมพ์	10	25
กลุ่มวิชาด้านศิลปะไทย	2	5
อื่น ๆ	-	-
7. เหตุผลที่เลือกเรียนในสาขาทัศนศิลป์		
มีความสนใจในศิลปะสาขานี้	25	62.5
เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง	7	17.5
เลือกเรียนตามเพื่อน	8	20
อื่น ๆ	-	-
8. เหตุผลที่เลือกเรียนในสถาบันแห่งนี้		
มีความศรัทธาในสถาบันแห่งนี้	1	2.5
เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง	3	7.5
เลือกเรียนตามเพื่อน	7	17.5
ค่าหน่วยกิตไม่แพงจนเกินไป	2	5
มาตรฐานการศึกษาไม่ต่างจาก มหาวิทยาลัยของรัฐบาล	22	55
ได้รับสิทธิพิเศษ ให้เข้ามาศึกษาได้		-
ใกล้บ้าน	5	12.5
อื่น ๆ	-	-

จากตารางที่ 20 นักศึกษาที่ได้รับการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง 40 คน เป็นนักศึกษาชายร้อยละ 72.5 และเป็นนักศึกษานหญิงคิดเป็นร้อยละ 27.5 นักศึกษาโดยส่วนมากมีอายุระหว่าง 21 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 17 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 และไม่มีนักศึกษาคนใดที่อายุต่ำกว่า 17 ปี , 25 - 28 ปี และ 28 ปี ขึ้นไป เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ร้อยละ 45 จากมหาวิทยาลัยรังสิต ร้อยละ 55 นักศึกษาโดยส่วนมากมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 55 ระดับอาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45 จำแนกเป็นระดับชั้นปี เป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 25 ระดับชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 20 ระดับชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 30 และในระดับชั้นปีที่ 4 อีกร้อยละ 25 นักศึกษาส่วนมากมีความถนัดในกลุ่มวิชาทางด้านจิตกรรม คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา คือ กลุ่มวิชาทางด้านประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ 30 กลุ่มวิชาทางด้านภาพพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มวิชาทางด้านศิลปะไทยเป็นอันดับสุดท้าย คิดเป็นร้อยละ 5 นักศึกษาร้อยละ 62.5 เลือกเรียนเพราะมีความสนใจในศิลปะสาขานี้มาก่อน รองลงมาคือ เลือกเรียนตามเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 20 และอันดับสุดท้าย คือการเลือกเรียนเพราะเป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 17.5 เหตุผลที่เลือกเรียนในสถาบันแห่งนี้ นักศึกษาส่วนมากเลือกเรียน เพราะเห็นว่ามีมาตรฐานทางการศึกษาที่ไม่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมาคือ เลือกเรียนตามเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 17.5 เลือกเรียนเพราะว่าสถาบันอยู่ใกล้บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.5 เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 7.5 มีค่าหน่วยกิตที่ไม่แพงจนเกินไป คิดเป็นร้อยละ 5 ส่วนในด้านของความมีศรัทธาในสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 2.5

2. สภาพของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์โดยคำนวณเป็นค่าร้อยละ และสรุปเป็นสาระสำคัญในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านการวางแผนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพการวางแผนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า อาจารย์ส่วนมาก (ร้อยละ

83.33)จะศึกษาหลักสูตรก่อนที่จะเริ่มวางแผนการสอน มีการจัดประชุมปรึกษากันในกลุ่ม อาจารย์ผู้ร่วมสอน (ร้อยละ 75) โดยให้อาจารย์แต่ละคนนำเสนอแนวความคิดแผนการสอน และวิธีการสอนในรายวิชาของตน ให้อาจารย์ทุกคนในสาขาวิชาได้ร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างของหลักสูตรที่กำหนดขึ้น เมื่อได้แนวทางดังกล่าว อาจารย์ผู้สอนก็จะจัดทำเป็นแผนการสอน เพื่อเป็นการสรุปถึงเนื้อหาวิธีการสอน การจัดเตรียมสื่อการสอน รวมถึงวิธีการวัดผลและเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดด้วย

ผลการสัมภาษณ์พบว่า การวางแผนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์ แบ่งออกได้เป็น 2 แนวทาง แนวทางแรก คือ การวางแผนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ (ร้อยละ 58.33) โดยการให้อิสระกับนักศึกษาในการค้นหาแนวทาง และเทคนิคที่ตนเองสนใจและถนัด แนวทางที่สอง เป็นการวางแผนการสอนที่มุ่งเน้นความชำนาญทางด้านทักษะฝีมือ (ร้อยละ 41.66) การแผนการสอนทั้ง 2 แนวทาง อาจารย์จะคำนึงความแตกต่างกันของพื้นฐานทางศิลปะของนักศึกษาเป็นสำคัญ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านการดำเนินการสอน ศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพของการดำเนินการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า อาจารย์ส่วนมากมีการดำเนินการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ตามลำดับ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นแรก ขั้นของการสร้างแรงจูงใจ เป็นขั้นตอนของการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่สองขั้นการสอน และขั้นที่สามคือ ขั้นของการสรุปประเมินผลการเรียนและการปฏิบัติงาน และมีเป็นส่วนน้อยที่ดำเนินการสอนอย่างไม่เป็นลำดับขั้นตอน

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การดำเนินการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ อาจารย์ทั้งหมดเห็นถึงความสำคัญของการสร้างแรงจูงใจ (ร้อยละ 100) ด้วยการเล่าประสบการณ์ทางศิลปะของอาจารย์ (ร้อยละ 58.33) การนำเสนอตัวอย่างผลงานศิลปะของศิลปินที่มีชื่อเสียง (ร้อยละ 50) การพานักศึกษาออกไปชมนิทรรศการนอกสถานที่ (ร้อยละ 33.33) หรือการค้นหาโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมศิลปะ กับกลุ่มศิลปินที่มีชื่อเสียงอยู่ในวงการศิลปะในปัจจุบัน (ร้อยละ 25) กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ อาจารย์ส่วนมากมีความคิดเห็นว่า การสร้างแรงจูงใจเป็นกิจกรรมที่สำคัญ เพราะเมื่อนักศึกษารู้สึกกระตือรือร้น หรือรู้สึก

สนุกที่จะได้เรียนแล้ว ความพยายามและความรักในการที่สร้างผลงาน ที่มีคุณภาพก็จะตามมา

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านวิธีการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาถึงสภาพด้านวิธีการสอน ศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า มีวิธีการสอนอยู่ 3 ลักษณะ จำแนกตามเนื้อหาของรายวิชา คือ

ลักษณะแรก เป็นวิธีการสอนในรายวิชาที่เน้นการฝึกฝนทางด้านทักษะ เช่น วิชาวาดเส้นเบื้องต้น วิชาการเขียนภาพสีน้ำ หรือวิชากายวิภาค วิชาเหล่านี้เป็นวิชาที่อยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 - 2 เทอมต้น จากการสัมภาษณ์อาจารย์แสดงความคิดเห็นว่า ใช้วิธีการสอนแบบสาธิตให้นักศึกษาดูในแต่ละขั้นตอน (ร้อยละ 83.33) ตามหน้าที่จัดให้เป็นแบบสำหรับการฝึกฝนทักษะเฉพาะในด้านต่าง ๆ แล้วให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เมื่อประสบปัญหาของการปฏิบัติงาน อาจารย์ก็จะเข้าไปช่วยเหลือเป็นครั้งคราว

ลักษณะที่สอง เป็นวิธีการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝนการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เช่น วิชาองค์ประกอบศิลป์เบื้องต้น วิชาการออกแบบ 2 มิติ วิชาการออกแบบ 3 มิติ หรือวิชาวาดเส้นสร้างสรรค์ 1 เป็นต้น ซึ่งวิชาเหล่านี้เป็นวิชาที่อยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 - 3 จากการสัมภาษณ์ พบว่า อาจารย์ใช้วิธีการสอนด้วยการให้หัวข้องานศิลปะ (ร้อยละ 66.66) เพื่อให้นักศึกษาฝึกการแก้ปัญหาและใช้ความคิดสร้างสรรค์ จากหัวข้องานที่อาจารย์จะเป็นผู้กำหนดให้ ภายในชั่วโมงเรียนอาจารย์จะทำการตรวจภาพแบบร่าง และให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติงานพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เมื่อนักศึกษาประสบปัญหาของการปฏิบัติงาน

ลักษณะที่สาม เป็นวิธีการสอนในรายวิชาที่เน้นการฝึกใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงาน และการนำเสนอผลงาน ซึ่งได้แก่รายวิชา ที่อยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 เทอมปลาย ถึงชั้นปีที่ 4 จากการสัมภาษณ์ พบว่า อาจารย์จะใช้วิธีการสอนแบบสัมมนา (ร้อยละ 66.66) คือให้นักศึกษานำเสนอผลงานประกอบแนวความคิดต่อหน้าคณาจารย์ นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับผลงานของตนเองได้อย่างเต็มที่ อาจารย์ผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ วิธีการสอนในลักษณะนี้จะให้อิสระในการปฏิบัติงานมากที่สุด นักศึกษามีโอกาสคิดหัวข้อที่ตนเองสนใจที่จะทำได้เอง ฝึกการแก้ปัญหาทั้งทางด้านเทคนิคและวิธีคิดด้วยตนเอง และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

คุณภาพของผลงานให้ดียิ่งขึ้น นักศึกษาจะมีเวลาในการทำงานและค้นคว้าในสิ่งที่ตนเองมีความสนใจได้อย่างจริงจัง จนสามารถที่จะสร้างผลงานที่มีแนวทางเฉพาะตนได้อย่างเต็มที่ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านสื่อการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพด้านสื่อการสอน ศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า อาจารย์ส่วนมากให้ความสำคัญกับการใช้สื่อการสอน เพราะเห็นว่าสื่อการสอนสามารถสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาสนใจในการเรียนได้ (ร้อยละ 91.66) และเสริมสร้างการเรียนรู้ทางศิลปะให้กับผู้เรียน (ร้อยละ 75) อาจารย์จะกำหนดสื่อที่จะใช้ประกอบการเรียนการสอนในแต่ละครั้งไว้ในแผนการสอน โดยที่สื่อการสอนจะต้องมีความสอดคล้องกับกิจกรรมและเนื้อหาวิชาที่สอนด้วย (ร้อยละ 66.66) นอกจากนี้ยังพบว่า สื่อการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันส่วนมากเป็นตัวอย่างของผลงานสื่อประเภทอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ (ร้อยละ 66.66) เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และสื่อการสอนประเภทหุ่นนิ่ง ที่ใช้สำหรับจัดเป็นแบบให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะ (ร้อยละ 41.66)

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกการวัดและประเมินผลศิลปะภาคปฏิบัติ ออกเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทแรก คือ การวัดและประเมินผลในรายวิชาที่ต้องการเน้นทางด้านทักษะเฉพาะด้าน เช่น วิชาวาดเส้น การเขียนสีน้ำ ภาพพิมพ์เบื้องต้น ประติมากรรม 1 เป็นต้น วิชาในระดับเบื้องต้นนี้ จากการสัมภาษณ์ พบว่า อาจารย์ส่วนมาก (ร้อยละ 83.33) วัดผลจากผลงาน โดยมีเกณฑ์ของการพิจารณาคุณภาพของผลงานแตกต่างกันออกไป คือ งานทางด้านจิตรกรรมจะพิจารณา ในด้านของความงามจากการถ่ายทอดภาพออกมาจากหุ่นนิ่งที่เป็นแบบ การใช้สี ความชำนาญทางเทคนิคและความสมบูรณ์เรียบร้อยของตัวผลงาน (ร้อยละ 41.66) ส่วนงานทางด้านภาพพิมพ์ มีเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา คือ ความสมบูรณ์ทางด้านเทคนิค องค์ประกอบศิลป์ ประกอบกับความคิดสร้างสรรค์ และความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน (ร้อยละ 33.33) ส่วนงานทางด้านประติมากรรม จะพิจารณา

ตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้น คือ การออกแบบร่าง การเตรียมโครงสร้างเพื่อขึ้นรูป การขึ้นรูป และจนกระทั่งผลงานสำเร็จสมบูรณ์ (ร้อยละ 33.33) อาจารย์ผู้สอนจะพิจารณาผลงาน จากทั้งกระบวนการทำงานของนักศึกษา โดยจำแนกเป็นร้อยละ คือ ในขั้นของการเริ่มต้น งาน การออกแบบร่างถึงการขึ้นโครงสร้าง ร้อยละ 30 การขึ้นรูป จนถึงขั้นของผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ อีกร้อยละ 60 และอีกร้อยละ 10 เป็นคะแนนจิตพิสัย ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการเข้าชั้นเรียน การทำงาน การรักษาความสะอาดบริเวณโดยรอบสถานที่ที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

ประเภทที่สอง คือ การประเมินผลในรายวิชาที่มุ่งเน้นให้เกิดพัฒนาการทั้งทางด้านทักษะ และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (ร้อยละ 16.66) จากการสัมภาษณ์ พบว่า การวัดและการประเมินผลในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เหล่านี้ มีลักษณะของการประเมินที่คล้ายคลึงกัน คือ อาจารย์ผู้สอนจะใช้วิธีการประเมินจากผลงานของนักศึกษาเป็นหลัก และพิจารณาถึงพัฒนาการของการทำงานศิลปะของนักศึกษาตั้งแต่ชิ้นแรกจนถึงชิ้นปัจจุบัน (ร้อยละ 58.33) ให้นักศึกษานำเสนอแนวความคิด พร้อมทั้งผลงานของตนเองต่อคณาจารย์ (ร้อยละ 50) มีการให้ข้อเสนอแนะ วิจารณ์ ตีชม ผลงานโดยพิจารณาในด้านของความงาม ความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบศิลป์ การสื่อความหมายเป็นภาษาภาพทางศิลปะ ความสมบูรณ์ทางเทคนิค และความรับผิดชอบต่อการเรียน เมื่อใกล้เสร็จสิ้นการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา นักศึกษาทุกคนจะต้องทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) (ร้อยละ 58.33) อธิบายถึงผลงานและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในวิชาที่ผ่านมา แฟ้มสะสมผลงานเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่ง ที่อาจารย์ผู้สอนจะใช้ในการพิจารณาผลการเรียน หรือพิจารณาว่านักศึกษามีความถนัด หรือเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการทางศิลปะในรูปแบบใด เพื่อประกอบในการให้คำแนะนำของอาจารย์ หรือการตัดสินใจเลือกเทคนิควิธีการที่ตนเองถนัดของนักศึกษา สำหรับการทำงานศิลปะในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ประเภทที่สาม เป็นการประเมินในรายวิชาที่มุ่งเน้นกระบวนการทางความคิด และระเบียบวิธีของการทำงานอย่างมีระบบ มากกว่าความชำนาญทางด้านทักษะ (ร้อยละ 16.66) เช่น วิชาโครงการทัศนศิลป์ หรือศิลป์นิพนธ์ เป็นต้น ในรายวิชาเหล่านี้ นักศึกษาจะต้องบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ทางด้านศิลปะที่มีอยู่ และนำเสนอออกมาในรูปของโครงการศิลปะ คนละ 4 โครงการ โครงการละ 1 เดือน ในการทำงานจะมีอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ให้คำแนะนำทั้งในด้านของการออกแบบร่าง เทคนิควิธีการที่เหมาะสม เมื่อโครงการเสร็จสมบูรณ์ในแต่ละเดือน จะมีการจัดกรรมการเพื่อทำการสอบและประเมินผลในแต่ละ

โครงการนั้น ทั้งนี้การประเมินผลของอาจารย์ จะออกมาในรูปแบบของ S (ผ่าน) U (ไม่ผ่าน) เมื่อถึงโครงการที่ 4 นักศึกษาจะต้องนำผลงานทั้งหมด มาให้คณะกรรมการตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาออกมาเป็นเกรดตามคุณภาพของผลงานโดยพิจารณาจากความคิดสร้างสรรค์แนวความคิดที่สามารถสื่อผ่านรูปทรงทางศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ที่สามารถแสดงความหมาย (ร้อยละ 16.66) แนวความคิดของนักศึกษาได้อย่างชัดเจน ตลอดจนความสมบูรณ์ทางด้านเทคนิค และความรับผิดชอบในการทำงาน (ร้อยละ 16.66)

2.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะภาคปฏิบัติโดยตรง จำแนกตามกลุ่มวิชาได้แก่ ห้องปฏิบัติงานศิลปะ (ร้อยละ 58.33) ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มวิชา คือ ห้องปฏิบัติงานศิลปะทางด้านจิตรกรรม ห้องปฏิบัติการทางด้านภาพพิมพ์ และห้องปฏิบัติงานประติมากรรม และลักษณะที่สองเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสอนศิลปะ (ร้อยละ 41.66) จำแนกออกได้เป็น 3 ส่วน คือ ห้องสมุด ห้องจัดนิทรรศการ และห้องพักอาจารย์หรือพื้นที่สำหรับพักผ่อนเป็นการส่วนตัว

2.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางสังคมของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกลักษณะของสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยจำแนกตามความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลได้ดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับผู้บริหาร จากการสัมภาษณ์อาจารย์ทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความคิดเห็นว่า ทัศนคติและมุมมองเกี่ยวกับศิลปะมีผลอย่างยิ่งต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว และมีส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสอนของอาจารย์ด้วย

3. ปัญหาของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์โดยคำนวณเป็นค่าร้อยละ และสรุปเป็นสาระสำคัญในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปของความเรียง

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการวางแผนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึง ปัญหาด้านการวางแผนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า อาจารย์ส่วนมากมีความคิดเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถทางศิลปะที่มีความแตกต่างกันของนักศึกษา (ร้อยละ 83.33) ความขัดแย้งกันทางด้านความคิดของอาจารย์ผู้ร่วมสอน (ร้อยละ 16.66) และการขาดความพร้อมในการเตรียมการสอนของอาจารย์ผู้สอนบางคน (ร้อยละ 16.66) ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการวางแผนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการดำเนินการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาของการดำเนินการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า ปัญหาที่พบมี 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นปัญหาของอาจารย์ผู้สอน ที่ขาดความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาสนใจเรียนได้ (ร้อยละ 66.66) ส่วนที่สองเป็นปัญหานักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการเรียน (ร้อยละ 66.66) ขาดความรับผิดชอบทั้งทางด้านการเข้าชั้นเรียน การทำงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 16.66) และขาดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานศิลปะ (ร้อยละ 16.66) ทำให้ลักษณะของผลงาน ที่แสดงออกมาขาดเนื้อหาเรื่องราวมีเพียงการแสดงออกของอารมณ์ส่วนตัวของนักศึกษาเท่านั้น

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านวิธีการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

ลักษณะแรก เป็นปัญหาของวิธีการสอนในรายวิชาที่เน้นการฝึกฝนทางด้านทักษะ จากการสัมภาษณ์ พบว่า อาจารย์บางคนไม่ได้สอนในวิชาที่ตนเองมีความถนัด

(ร้อยละ 58.33) เช่น อาจารย์มีความถนัดทางการปั้น แต่ต้องมาสอนการเขียนสีน้ำ อาจารย์ที่ไม่มีความสามารถทางการวาดเส้น แต่ต้องมาสอนในวิชาวาดเส้น หรือ อาจารย์ที่มีความผิดปกติทางสายตา ตาบอดสีแต่ต้องมาสอนทฤษฎีสี เป็นต้น

ลักษณะที่สอง เป็นปัญหาในรายวิชาที่เน้นการฝึกฝนทางด้านความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์ทางศิลปะที่ถูกต้องและเป็นสากล อาทิเช่น วิชา องค์ประกอบศิลป์ วิชาการออกแบบ 3 มิติ วิชาการออกแบบ 2 มิติ เป็นต้น อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาลักษณะนี้จะต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ ทั้งทางด้านวิชาการทางศิลปะ กระบวนการทำงานศิลปะ การแก้ปัญหา และที่สำคัญจะต้องมีความเข้าใจว่า นักศึกษาทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ วิธีการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นการสอนแบบคณะ (Team teaching) มีอาจารย์ผู้ร่วมสอน 2 - 3 คน ในแต่ละรายวิชา จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนมากเกิดจากความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันของอาจารย์ผู้ร่วมสอน (ร้อยละ 41.66) ในขณะที่ทำการวิจารณ์หรือประเมินผลงานของนักศึกษา นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนบางคนขาดความรู้ทางศิลปะ ทำให้เกิดการถ่ายทอดข้อมูลที่ผิดพลาด (ร้อยละ 16.66) และเมื่อนักศึกษาเลื่อนระดับชั้นขึ้นไปในชั้นปีที่สูงขึ้น อาจารย์ผู้สอนในระดับชั้นปีที่สูงขึ้นก็อาจจะสามารถกล่าวตำหนิตั้งความรู้ความเข้าใจพื้นฐานศิลปะของนักศึกษาที่ผิดพลาด และส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ต่อไปอีก

ลักษณะที่สาม เป็นวิธีการสอนในรายวิชาที่เน้นการฝึกวิธีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงาน และการนำเสนอผลงาน ซึ่งได้แก่รายวิชา ที่อยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 เหนือปลาย ถึงชั้นปีที่ 4 จากการสัมภาษณ์ พบว่า อาจารย์ประสบกับปัญหาความขัดแย้งกันทางด้านความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ และระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา (ร้อยละ 41.66) ปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นในช่วงของการวิจารณ์ผลงาน

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านสื่อการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาของสื่อการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า ปัญหาที่พบมาก คือ สื่อการสอนประเภทหุ่นนิ่งบางชิ้นอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถใช้งานได้ เพราะไม่มีที่สำหรับจัดเก็บหุ่นนิ่งให้อยู่ในสภาพที่ดี (ร้อยละ 75) อาจารย์บางคนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการใช้

สื่อการสอน (ร้อยละ 25) เพราะมีเวลาเตรียมตัวสอนน้อยเกินไป ทำให้เกิดการเตรียมสื่อที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา (ร้อยละ 33.33) และนอกจากนี้ยังพบว่า สื่อการสอนที่เป็นภาพตัวอย่างผลงานบางภาพก็ล้าสมัยเกินไป ไม่เหมาะกับการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ (ร้อยละ 33.33)

3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการวัดและประเมินผล การสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาด้านการวัดและประเมินผลศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีรูปแบบของการพิจารณาผลการเรียนศิลปะภาคปฏิบัติของนักศึกษา อยู่ 2 แบบ คือแบบแรกคือ พิจารณาจากผลงานชั้นสมบูรณณ์เพียงอย่างเดียว และแบบที่สอง คือ พิจารณากระบวนการทำงานศิลปะของนักศึกษา การวัดผลการเรียนทั้ง 2 แบบ ประสบปัญหาที่แตกต่างกันออกไป คือ

ปัญหาของการวัดผลจากผลงานเพียงอย่างเดียว เนื่องจากนักศึกษามีความสามารถทางศิลปะที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาของการเปรียบเทียบคุณภาพของผลงานที่ไม่ยุติธรรม (ร้อยละ 75) ส่วนปัญหาของการวัดผลการเรียนในกระบวนการทำงานศิลปะ จากการแบ่งคะแนนที่ปลีกย่อยมากเกินไป ทำให้เกิดความสับสนสำหรับอาจารย์ผู้สอนบางคน หรือบางครั้งกระบวนการทำงานของนักศึกษาเป็นไปอย่างเป็นลำดับขั้นตอน มีความรับผิดชอบในการทำงานดี แต่ผลงานที่สำเร็จออกมาไม่ดีนัก อาจารย์บางคนก็ไม่สามารถยอมรับวิธีการประเมินด้วยกระบวนการแบบนี้ได้ ทำให้เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นในระหว่างอาจารย์ได้ (ร้อยละ 58.33)

จากปัญหาของการวัดผลด้วยวิธีการทั้ง 2 รูปแบบ ดังกล่าว อาจารย์ส่วนหนึ่ง(ร้อยละ 83.33) มีความคิดเห็นว่า ควรจะใช้วิธีการวัดผลจากการพิจารณาแฟ้มสะสมผลงานของนักศึกษาเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ โดยให้นักศึกษาแต่ละคนทำแฟ้มสะสมผลงานในแต่ละรายวิชา ของตนเองขึ้นมาและในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน นักศึกษาจะได้นำเสนอผลการเรียนของตนเอง ผ่านแฟ้มสะสมผลงานประกอบรายวิชานั้น ๆ ทั้งนี้ อาจารย์ผู้สอนจะสามารถพิจารณาทั้งคุณภาพของผลงาน กระบวนการทำงาน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจทางศิลปะที่แสดงออกมาทั้งจากการพูด และการเขียน ได้อย่างครบถ้วน

ปัญหาเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล จากการสัมภาษณ์อาจารย์ส่วนมาก (ร้อยละ 75) แสดงความคิดเห็นว่า ความแตกต่างกันทางทักษะของนักศึกษาส่งผลให้เกิดปัญหาในการสร้างเกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดและประเมินเป็นอย่างมาก เพราะว่ามีนักศึกษาบางส่วนมีพื้นฐานทางศิลปะที่ดีมาก ในขณะที่บางส่วนไม่มีพื้นฐานทางศิลปะเลย อาจารย์จึงต้องปรับเปลี่ยนเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผล ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม เพื่อที่ไม่ให้เกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นในการประเมินผล นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ยังพบว่า ปัญหาของการประเมินผลในรายวิชา ที่มุ่งเน้นการฝึกฝนทางด้านความคิดสร้างสรรค์ คือ ความขัดแย้งกันทางด้านความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ผู้ร่วมสอนและความขัดแย้งระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา (ร้อยละ 58.33) ทั้งนี้ อาจารย์ส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 33.33) แสดงความคิดเห็นว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาดังกล่าว จะต้องมีการปรึกษากันในกลุ่มอาจารย์ผู้ร่วมสอน เพื่อลงมติอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ว่า จะใช้เกณฑ์แบบใดในการพิจารณาผลงานในรายวิชานั้น เพื่อมิให้เกิดปัญหาของความขัดแย้งดังกล่าวขึ้นในระหว่างที่มีการเรียนการสอน

3.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าอาจารย์ผู้สอนแสดงความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัญหาอย่างมากสำหรับการเรียนการสอนศิลปะในปัจจุบัน โดยสามารถจำแนกปัญหาออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับห้องปฏิบัติงานศิลปะ ลักษณะของห้องปฏิบัติงานที่มีสภาพไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนศิลปะ เช่น ขนาดของห้องที่เล็กเกินไป ทำให้เกิดความไม่สะดวกสบายนักในการสอนหรือการทำงานของนักศึกษา (ร้อยละ 58.33) ขาดความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวิชาที่เรียน จำนวนของวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่พอเพียงต่อความต้องการของนักศึกษา (ร้อยละ 25) นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับห้องปฏิบัติงานที่ถูกแยกห่างออกจากส่วนอาคารของคณะ ซึ่งห้องปฏิบัติงานบางห้องอยู่ไกลกันมาก (ร้อยละ 16.66) อาทิเช่น ห้องปฏิบัติงานทางด้านประติมากรรม ซึ่งประกอบไปด้วย ห้องปฏิบัติงานด้านการปั้น การหล่อ ห้องปฏิบัติงานไม้ และห้องปฏิบัติงานโลหะ ในแต่ละห้องปฏิบัติงานจะถูกแยกออกจากกันไปคนละอาคาร และแต่ละอาคาร

ก็มีระยะทางที่ห่างไกลกันมาก ทำให้อาจารย์และนักศึกษาเกิดความไม่สะดวกสบายเท่าที่ควรในการเรียนการสอน

ส่วนที่สอง เป็นปัญหาของสภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งส่งเสริมหรือสนับสนุนการสอนศิลปะ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 2 แห่ง เป็นสถาบันที่อยู่ชานเมือง ห่างไกลจากศูนย์กลางทางศิลปะหลายๆ อย่าง เช่น หอศิลป์ วัด หรือพิพิธภัณฑ์ ซึ่งอาจารย์ส่วนหนึ่งยอมรับว่าเป็นปัญหาอยู่บ้าง (ร้อยละ 41.66) เกี่ยวกับการที่จะได้รับข่าวสารหรือรับรู้ความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะ ทั้งนี้อาจารย์ก็พยายามแก้ไขปัญหานี้ ด้วยการติดต่อประสานงานกันระหว่างสถาบันที่มีคณะศิลปกรรมเหมือนกัน เพื่อร่วมกิจกรรมทางศิลปะกันบ้าง (ร้อยละ 25) หรือจัดสร้างหอศิลป์ขึ้นในวิทยาเขตที่อยู่ในตัวเมือง เพื่อให้เป็นสถานที่ในการแสดงผลงาน (ร้อยละ 8.33) และเชื้อเชิญศิลปินที่มีผลงานที่เป็นที่น่าสนใจมาจัดแสดงผลงาน (ร้อยละ 16.66) เพื่อให้ให้นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจได้ร่วมชม ในขณะที่เดียวกันภายในสถาบันอาจารย์ ก็พยายามกระตุ้นให้นักศึกษาจัดนิทรรศการขึ้นในบริเวณที่มีอยู่ เช่น ภายใต้อาคารเรียน หรือบริเวณสนามหน้าอาคารหรือแม้แต่ภายในห้องเรียน นอกจากนี้ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับ สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนทางด้านศิลปะอีกประการหนึ่ง ก็คือ ห้องสมุด ในปัจจุบันห้องสมุดมีหนังสือที่เกี่ยวกับศิลปะทางด้านทัศนศิลป์ ในปริมาณที่น้อยมากและหนังสือโดยส่วนมากที่มีอยู่ก็จะเป็นหนังสือที่ไม่สามารถยืมได้ (ร้อยละ 83.33) ทั้งยังไม่ค่อยได้รับความสะดวกสบาย ในการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดเท่าที่ควร (ร้อยละ 16.66) อาจารย์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่ปัญหาดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาหรืออาจารย์บางคนไม่ชอบค้นคว้าตำราจากห้องสมุด (ร้อยละ 25) ส่งผลให้การเรียนการสอนขาดบรรยากาศของการค้นคว้าทางวิชาการ

3.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์อาจารย์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นปัญหาอย่างมากเกิดจาก ความขัดแย้งกันทางด้านความคิดระหว่างอาจารย์กับเพื่อนร่วมงาน ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และระหว่างอาจารย์กับผู้บริหาร ผลการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอาจารย์กับผู้บริหาร เป็นปัญหาที่บั่นทอนกำลังใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด (ร้อยละ 83.33) ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาจาก

ทัศนคติ และมุมมองเกี่ยวกับศิลปะที่แตกต่างกัน จากความแตกต่างกันทางความคิดนั้น อาจารย์ส่วนมากเห็นว่าอาจส่งผลให้การสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ และความก้าวหน้าทางวิชาการลดน้อยลงไปด้วย (ร้อยละ 66.66)

4. สภาพทางการเรียนศิลปะภาคปฏิบัติ ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะ ด้านลักษณะนิสัยทางการเรียนศิลปะ ด้านกระบวนการทำงานศิลปะ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์โดยคำนวณเป็นค่าร้อยละ และสรุปเป็นสาระสำคัญในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะ จากการสัมภาษณ์นักศึกษา

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพด้านความรู้ ความเข้าใจทางศิลปะ ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่านักศึกษามีความรู้ความสามารถทางศิลปะที่แตกต่างกัน สามารถจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นความรู้ความสามารถของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 2 เทอมต้น นักศึกษาที่เรียนอยู่ในระดับนี้โดยส่วนมาก (ร้อยละ 55) มีพื้นฐานศิลปะจากการเรียนในระดับมัธยมปลาย และบางส่วน(ร้อยละ 45) เคยเรียนจากโรงเรียนในระดับอาชีวศึกษา ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติ อาทิเช่น วิชา วาดเส้น วิชาองค์ประกอบศิลป์ วิชาการออกแบบ 2 มิติ หรือวิชาการออกแบบ 3 มิติ เป็นต้น นักศึกษาส่วนมาก(ร้อยละ 75) มีความคิดเห็นว่าวิชาเหล่านี้เป็นวิชาที่สำคัญ เพราะเป็นวิชาที่ช่วยฝึกฝนทั้งทักษะฝีมือ กระบวนการทำงานศิลปะ และการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะที่สอง เป็นความรู้ความสามารถของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 เทอมปลาย ถึงชั้นปีที่ 3 เทอมต้น นักศึกษาที่เรียนอยู่ในระดับนี้ส่วนมาก(ร้อยละ 70) มีความคิดเห็นว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจศิลปะมากขึ้น มีรายวิชาที่ฝึกฝนทางด้านวิธีคิด วิธีวิจารณ์วิเคราะห์การทำงานศิลปะมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น วิชา ศิลปะวิจารณ์สุนทรียศาสตร์ หรือวิชาการสัมมนาทัศนศิลป์ เป็นต้น นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 55) มีความคิดเห็นว่าวิชาเหล่านี้ มีส่วนช่วยให้ตนเองได้ฝึกฝนกระบวนการคิดวิเคราะห์ได้เป็น

อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาการสัมมนาทัศนศิลป์ เป็นวิชาที่นักศึกษาสามารถที่จะได้ค้นหาแนวทางการทำงานศิลปะของตนเองได้ เพราะในวิชานี้ นักศึกษามีโอกาสที่จะได้นำเสนอผลงานตามแนวความคิดของตนเองได้มากขึ้น และสามารถที่จะพัฒนาแนวทางของการทำงานดังกล่าวไปสู่ศิลปินพันธ์ หรือโครงการทัศนศิลป์ในขั้นสูงต่อไปได้ ในระดับนี้ นักศึกษาส่วนมากจะสามารถพบแนวทางการทำงานศิลปะที่ตนเองถนัดได้ ตามความสามารถทั้งทางด้านทักษะและวิธีการของแต่ละบุคคล (ร้อยละ 662.5) จากการสัมภาษณ์พบว่า นักศึกษาส่วนมากเลือกที่จะเรียนวิชาเอกทางด้านจิตรกรรม (ร้อยละ 40) เพราะเห็นว่าเป็นการทำงานศิลปะที่มีการแสดงออกมาได้อย่างชัดเจน ผ่านกระบวนการทำงานที่ไม่ซับซ้อน เหมือนการทำงานศิลปะด้วยเทคนิควิธีการอื่น รองลงมาคือวิชาทางด้านประติมากรรม (ร้อยละ 30) ส่วนหนึ่งเลือกเรียนทางด้านภาพพิมพ์ (ร้อยละ 25) และเป็นส่วนน้อยที่เลือกเรียนวิชาเอกทางด้านศิลปะไทย (ร้อยละ 5)

ลักษณะที่สาม เป็นความรู้ความสามารถของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 เทอมปลายถึงชั้นปีที่ 4 นักศึกษาที่เรียนอยู่ในระดับนี้ส่วนมาก (ร้อยละ 45) มีความคิดเห็นว่ามีแนวทางของการทำงานศิลปะที่ค่อนข้างชัดเจนมากขึ้น ความรู้ความเข้าใจต่างๆ เกี่ยวกับศิลปะที่ได้เรียนรู้มาตั้งแต่ ชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน มีความสำคัญอย่างมากต่อการทำงานศิลปะของนักศึกษา นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 40) แสดงความคิดเห็นว่านอกจากจะต้องมีความเชี่ยวชาญทางทักษะแล้ว กระบวนการทางความคิดและการสื่อความหมายก็เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 37.50) แสดงความคิดเห็นว่า เท่าที่ผ่านมาตนเองฝึกฝนแต่ทักษะฝีมือเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจด้วย ดังนั้น จึงพบว่า การเรียนในระดับที่สูงขึ้นนักศึกษาจะประสบปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารทางความคิดในผลงานของตนเองเป็นอย่างมาก

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะ จากการสัมภาษณ์นักศึกษา

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะ ของนักศึกษาศาษาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกสภาพที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยทางการเรียนของนักศึกษา ได้เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นลักษณะนิสัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อการเรียน นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 45) แสดงความคิดเห็นว่า ตนเองมีความรับผิดชอบต่อการ

เรียนด้วยการเข้าชั้นเรียนตรงต่อเวลา มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้ความสนใจตั้งใจเวลาที่อาจารย์กำลังทำการสอน (ร้อยละ 42.50) ตลอดจนพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันตามกำหนดเวลา (ร้อยละ 37.50) ทั้งนี้รวมถึงการให้ความร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การนำเสนอผลงาน การร่วมแสดงความคิดเห็น การตั้งใจรับฟังความคิดเห็น การวิจารณ์เกี่ยวกับผลงานจากอาจารย์ผู้สอน และจากเพื่อนร่วมชั้น นักศึกษากลุ่มนี้มีความคิดเห็นว่าการมีความรับผิดชอบต่อการเรียนดังกล่าวจะสามารถช่วยให้ตนเองมีความสามารถทั้งทางด้านทักษะกระบวนการทำงานศิลปะ และความรู้ความสามารถทางทฤษฎีศิลปะมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่สอง เป็นลักษณะนิสัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานศิลปะที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนนั้น นักศึกษาโดยส่วนมาก (ร้อยละ 55) มีความคิดเห็นว่าการที่อาจารย์ผู้สอนให้งานมากและให้เวลาในการทำงานน้อยเกินไป และในแต่ละรายวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติก็จะมีงานอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชิ้น และในแต่ละสัปดาห์นักศึกษาจะมีรายวิชาเช่นนี้ 3-4 วิชา ทำให้ในสัปดาห์หนึ่งนักศึกษาจะต้องมีงานส่งถึง 3-4 ชิ้น บางครั้งนักศึกษาไม่สามารถทำงานได้ทันตามกำหนดเวลา จนแก้ปัญหาด้วยการทำงานให้เสร็จแบบขอไปที

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านกระบวนการทำงานศิลปะ จากการสัมภาษณ์นักศึกษา

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพด้านกระบวนการทำงานศิลปะ ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกรูปแบบของกระบวนการทำงานศิลปะของนักศึกษาได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบแรก เป็นกระบวนการทำงานศิลปะที่มีระบบระเบียบ นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 42.50) แสดงความคิดเห็นว่า เมื่อได้รับมอบหมายงานจากอาจารย์ผู้สอนแล้ว จะรีบจดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับงานที่อาจารย์สั่งอย่างละเอียด และเมื่อมีข้อสงสัยก็จะซักถามอาจารย์หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน หลังจากนั้นก็จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางทฤษฎีหรือข้อมูลที่เป็นภาพตัวอย่างผลงาน ภาพถ่าย เอกสาร เป็นต้น ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้นักศึกษาสามารถคิดรูปแบบของผลงานได้ในระดับหนึ่ง และเมื่อพอได้แนวความคิดแล้ว ก็จะลงมือออกแบบภาพร่าง (Sketch) หลาย ๆ แบบ ในขั้นตอนนี้นักศึกษาจะขอคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้สอนภายในชั้นเรียน หรือใช้

เวลานอกชั้นเรียน ในการไปขอคำปรึกษาเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบร่างต่อไป หลังจากชั้นตอนนี้แล้วนักศึกษาก็จะลงมือปฏิบัติงานตามเทคนิค ชั้นตอนต่าง ๆ ที่ตนเองได้วางแผนไว้ นักศึกษาส่วนนี้แสดงความคิดเห็นว่า การทำงานแบบนี้เป็นระบบดี และรู้สึกว่าจะได้รับการดูแล หรืออยู่ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้สอนตลอดเวลา ดังนั้นผลที่ออกมา ก็ค่อนข้างจะอยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจ

รูปแบบที่สอง เป็นรูปแบบการทำงานที่กึ่งเป็นระบบ นักศึกษาในส่วนนี้ (ร้อยละ 35) แสดงความคิดเห็นว่า เมื่อได้รับมอบหมายงานจากอาจารย์ผู้สอนแล้ว ก็จะลงมือออกแบบร่าง 2-3 แบบ ตามแนวความคิดของตนเองที่มีอยู่ในขณะนั้น แล้วให้อาจารย์ ผู้สอนช่วยให้คำแนะนำ นักศึกษาในกลุ่มนี้จะคาดหวังว่าอาจารย์จะเลือกแบบที่เหมาะสมให้กับตน ส่วนมากอาจารย์ผู้สอนจะแนะนำให้นักศึกษาไปหาข้อมูลเพิ่มเติม หลังจากที่ได้คำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอนแล้ว นักศึกษาก็จะลงมือหาข้อมูลเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางทฤษฎี หรือข้อมูลภาพ เมื่อได้ข้อมูลมาพอสมควรก็จะนำทดลองใช้ในการแก้ไขแบบร่างอีกครั้ง แล้วจึงนำไปให้อาจารย์ผู้สอนได้พิจารณาอีกครั้ง หลังจากนั้นนักศึกษาก็จะลงมือปฏิบัติงานตามเทคนิค ชั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้

รูปแบบที่สาม เป็นรูปแบบการทำงานที่ไม่เป็นระบบยึดถือในความคิดของตนเองมากกว่า นักศึกษาในส่วนนี้ (ร้อยละ 22.50) แสดงความคิดเห็นว่า เมื่อได้รับมอบหมายงานจากอาจารย์ผู้สอนแล้วจะลองออกแบบร่าง 2-3 แบบ แล้วให้อาจารย์ผู้สอนพิจารณาให้คำแนะนำ นักศึกษาส่วนนี้บางคนแสดงความคิดเห็นว่า จะยังไม่ลงมือทำงานตามที่อาจารย์แนะนำในทันที เพราะมีความรู้สึกที่ อาจารย์บังคับความคิดของตนเองมากเกินไป การทำงานดังกล่าวดูเหมือนจะเป็นการทำงานตามความชอบของอาจารย์มากกว่า แต่จะทดลองทำงานตามความคิดของตนเองเลย บางครั้งไม่ได้มีการออกแบบร่าง หรือได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้สอนแต่อย่างใด เมื่อถึงเวลาส่งงานก็มีงานส่งตามที่อาจารย์กำหนด แต่บางครั้งผลงานก็อาจจะออกมาในรูปแบบที่ไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ในสายตาของอาจารย์ผู้สอนมากนัก

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการเรียนจากการสัมภาษณ์นักศึกษา

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการเรียนของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกลักษณะของสภาพแวดล้อมดังกล่าว ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษาโดยตรง อันได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน ศิลปะ สถานที่เก็บรักษาผลงาน ตลอดจนถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณสถานที่เรียน ผลการสัมภาษณ์นักศึกษามาก (ร้อยละ 52.50) แสดงความคิดเห็นว่า ห้องปฏิบัติการศิลปะที่มีอยู่ปัจจุบัน มีการจำแนกเป็นสัดส่วนดี โดยจำแนกตามเทคนิคของการทำงาน อาทิเช่น ห้องปฏิบัติการทางด้านจิตรกรรม ห้องปฏิบัติการภาพพิมพ์ ห้องปฏิบัติการประติมากรรม ก็ยังจำแนกเป็นห้องปฏิบัติการนั้น หล่อ ห้องปฏิบัติการไม้ และห้องปฏิบัติการงานโลหะ เป็นต้น

ลักษณะที่สอง เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม หรือสนับสนุนการเรียนศิลปะของนักศึกษา อันได้แก่ ห้องสมุด ห้องจัดนิทรรศการ แสดงผลงาน และสถานที่สำหรับนั่งพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเรียน ผลการสัมภาษณ์นักศึกษามาก (ร้อยละ 72.50) แสดงความคิดเห็นว่า ห้องสมุดมีหนังสือที่เกี่ยวกับศิลปะน้อย ส่วนห้องจัดนิทรรศการแสดงผลงานภายในมหาวิทยาลัย ทั้ง 2 แห่ง ยังไม่มีห้องจัดนิทรรศการอย่างถาวร ใช้พื้นที่ภายใต้อาคารเรียนหรือบริเวณสนามหน้าอาคารเรียน (ร้อยละ 55) เนื่องจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพฯมีวิทยาเขตในตัวเมืองกรุงเทพฯ และมีหอศิลป์ถาวรอยู่ที่นั่นทำให้สามารถนำผลงานไปจัดแสดง หรือนำผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียงมาจัดหมุนเวียนกันได้ตลอดเวลา (ร้อยละ 45)

4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางสังคม จากการสัมภาษณ์นักศึกษา

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกลักษณะของสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยจำแนกตามความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล ได้ดังนี้

ลักษณะแรก เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน นักศึกษามาก (ร้อยละ 55) จะชอบอาจารย์ที่มีบุคลิกภาพเป็นกันเองไม่ถือตัว มีทัศนคติหรือมุมมองที่สอดคล้องกันกับตนแล้ว เป็นผู้ให้โอกาสรับฟังความคิดเห็นของ

นักศึกษา (ร้อยละ 45) และอาจารย์ที่ดูมีบทบาทในวงการศิลปะ(ร้อยละ 40) เช่น อาจารย์ที่เป็นศิลปิน หรือเป็นนักวิจารณ์ศิลปะ เป็นต้น เพราะนักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ลักษณะเช่นนี้จะสามารถหาโอกาส ให้ตนเองได้เข้าไปร่วมกิจกรรมทางศิลปะกับกลุ่มศิลปินระดับอาชีพได้ ทั้งยังเป็นผู้ที่เปิดโลกทัศน์ทางศิลปะให้กับตนเองอีกด้วย

ลักษณะที่สอง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 82.50) แสดงความคิดเห็นว่า ตนเองและ เพื่อนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันอย่างมาก ต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งทางด้านการเรียน และเป็นທີ່ปรึกษาในปัญหาต่างร่วมกัน

ลักษณะที่สาม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับผู้บริหารระดับคณะ ผลการสัมภาษณ์นักศึกษาล้วนมาก(ร้อยละ 25) แสดงความคิดเห็นว่า มีทัศนคติที่ไม่สู้ดีนักต่อผู้บริหาร สืบเนื่องมาจากนักศึกษาเพียงบางส่วนที่มีความเห็นขัดแย้ง และชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบของคณะ ทำให้ผู้บริหารมองนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ว่าเป็นผู้ที่ชอบก่อปัญหาทำให้เกิดเรื่องต่างพร้อยต่อคณะอยู่เสมอ ส่งผลกระทบกระเทือนต่อภาพลักษณ์ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์

5. ปัญหาทางการเรียนศิลปะภาคปฏิบัติของนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะ ด้านลักษณะนิสัยทางการเรียนศิลปะ ด้านกระบวนการทำงานศิลปะ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม วิเคราะห์โดยคำนวณเป็นค่าร้อยละ และสรุปเป็นสาระสำคัญในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะ จากการสัมภาษณ์นักศึกษาล้วนมาก

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจทางศิลปะของนักศึกษาล้วนมาก ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า ความแตกต่างกันทางพื้นฐานความรู้ความเข้าใจศิลปะ เป็นปัญหาที่นักศึกษาประสบมากที่สุด ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ตามระดับชั้นปีของนักศึกษา คือ

ส่วนแรก เป็นปัญหาของนักศึกษาที่เรียนอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 2 เทอมต้น นักศึกษาชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 25) แสดงความคิดเห็นว่าตนเองประสบปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวอย่างมาก การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยเป็นการเรียนที่ต้องใช้ความสามารถของตนเองอย่างมาก ต้องมีความขยัน อดทน และรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่มากยิ่งขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนทางด้านศิลปะ ซึ่งมีทั้งวิชาที่เป็นทฤษฎี และวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติ นักศึกษาจะต้องรู้จักแบ่งเวลาในการทำงานให้ดี และที่สำคัญต้องมีความขยัน กระตือรือร้นที่จะทำงานอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นก็จะประสบปัญหาของการเรียน จนต้องออกจากการเรียนกลางคันก็มี นักศึกษาบางส่วน (ร้อยละ 45) แสดงความคิดเห็นว่าความรู้ ความสามารถ ที่แตกต่างกันของนักศึกษาแต่ละคนนั้นเป็นปัญหาอย่างมาก เพราะนักศึกษาบางคนที่มีพื้นฐานมาบ้าง จากการเรียนในระดับอาชีวศึกษาก็จะได้เปรียบในด้านทักษะมากกว่านักศึกษาที่จบมาจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่ออาจารย์ประเมินผลงาน นักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้ดีก็มักจะได้คะแนนในระดับแนวหน้าเสมอ ทำให้นักศึกษาที่มีพื้นฐานด้อยกว่าหมดกำลังใจในการเรียนได้ แต่นักศึกษาบางส่วน (ร้อยละ 45) ที่จบจากอาชีวศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า การที่พวกตนมีความรู้พื้นฐานมาในระดับที่ดีนั้น และต้องมาเริ่มเรียนใหม่พร้อม ๆ กับนักศึกษาที่ไม่เป็นเลย บางครั้งก็ทำให้ตนเองรู้สึกเบื่อหน่ายบ้างเหมือนกัน แต่ถ้าหากได้เรียนกับอาจารย์ผู้สอนที่มีความเข้าใจ และอธิบายให้พวกตนมองเห็นแนวทางของการพัฒนาทางด้านเทคนิคได้ พวกตนก็จะรู้สึกสนุก และไม่เบื่อหน่ายจนเกินไปในการเรียนแต่ละครั้ง และนอกจากนี้ถึงแม้พวกตนจะมีทักษะที่ดีกว่าก็จริงอยู่ แต่ทางด้านของความคิดสร้างสรรค์แล้ว สังเกตได้ว่านักศึกษาที่จบมาจากสายสามัญจะสามารถคิด หรือจินตนาการผลงานได้น่าสนใจกว่าพวกตน

ส่วนที่สอง เป็นปัญหาของนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 เทอมปลายถึงชั้นปีที่ 3 เทอมต้น นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 50) มีความคิดเห็นว่าการเรียนในระดับนี้ต้องใช้ความสามารถทั้งทางด้านทักษะ และความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาการสัมมนาทัศนศิลป์ ซึ่งวิธีการเรียนการสอนเป็นไปในรูปแบบของการสัมมนา เมื่อจะต้องนำเสนอผลงานแต่ละครั้ง นักศึกษาจะเกิดความรู้สึกไม่ค่อยมั่นใจในตัวเอง การพูดสื่อสารด้วยศัพท์ เกี่ยวกับองค์ประกอบของศิลปะเป็นไปอย่างสับสน ผลการสัมภาษณ์พบว่า เป็นเพราะนักศึกษามีการเตรียมตัวที่ยังไม่ดีพอ (ร้อยละ 22.50) และสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่มีแต่คณาจารย์กับนักศึกษาเพียงคนเดียว ทำให้บรรยากาศการเรียนเป็นไปอย่างเคร่งเครียด (ร้อยละ 25) นักศึกษาส่วนหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า การวิจารณ์ผลงานจากอาจารย์บางครั้งใช้ถ้อยคำที่รุนแรงมาก ทำให้นัก

ศึกษาบางคนเกิดความไม่พอใจ และไม่ยอมรับในการวิจารณ์นั้น (ร้อยละ 25) นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า ความขัดแย้งกันของอาจารย์เองในขณะทำการตรวจพิจารณาผลงาน ก็ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสน เป็นเพราะว่าไม่มีการสรุปประเด็นปัญหาให้มีความชัดเจน (ร้อยละ 22.50)

ส่วนที่สาม เป็นปัญหาของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 เทอมปลาย ถึงชั้นปีที่ 4 (ร้อยละ 55) นักศึกษาที่เรียนในระดับนี้จะมีแนวทางการทำงานของตนเองที่มีความอิสระมากยิ่งขึ้น ปัญหาของการเรียนในระดับนี้ นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 37.50) แสดงความคิดเห็นว่า เป็นเรื่องของความขัดแย้งกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เกี่ยวกับการนำเสนอผลงานการสื่อความหมายด้วยรูปทรงศิลปะ และการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 32.50) มีความคิดเห็นว่า ผลงานของตนเองสามารถที่จะสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ในขณะที่อาจารย์วิจารณ์ว่าผลงานของยังไม่สามารถสื่อสารความหมายได้ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกันอยู่เสมอกับอาจารย์ผู้สอน ทั้งนี้ นักศึกษาบางคน (ร้อยละ 17.50) แสดงความคิดเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนบางคนยังไม่ยอมเปิดใจรับฟังความคิดของนักศึกษามากเท่าที่ควร และยังคงยึดถือแนวความคิดของตนเองเป็นใหญ่

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะ จากการสัมภาษณ์นักศึกษาศาขาศิลปะ

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาด้านลักษณะนิสัยของการเรียนศิลปะ ของนักศึกษาศาขาศิลปะ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกปัญหาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยทางการเรียนของนักศึกษา ได้เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักศึกษา นักศึกษาส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า ไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าชั้นเรียน หรือความรับผิดชอบทางด้านการเรียนมากนัก มีเพียงนักศึกษาบางส่วน (ร้อยละ 25) เท่านั้นที่แสดงความคิดเห็นว่า การที่อาจารย์ออกกฎระเบียบที่เข้มงวดเกี่ยวกับการเข้าชั้นเรียน การส่งงานอย่างมาก และไม่มีการยืดหยุ่นแต่อย่างใด บางครั้งส่งผลให้นักศึกษาไม่อยากเข้าชั้นเรียน และไม่มีความรู้สึกมีความสุขกับการเรียนในวิชานั้น ๆ เท่าที่ควร

ส่วนที่สอง เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจาก อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 42.50) มีความคิดเห็นว่าอาจารย์ให้งานมากเกินไป ในแต่ละสัปดาห์นักศึกษาจะต้องมีงานที่ต้องทำทั้งรายงานของวิชาภาคทฤษฎี และงานในภาคปฏิบัติ สัปดาห์ละ 3-4 วิชา บางครั้งทำงานได้ไม่ทันตามเวลาที่กำหนด หรือถ้าเสร็จก็จะเป็นการทำงานแบบขอไปที ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ผู้สอนในแต่ละวิชาน่าที่จะมีการประสานงานกันบ้างว่า ในแต่ละสัปดาห์อาจารย์แต่ละคนสั่งงานอะไรกันบ้าง และลองประมาณกันดูว่างานที่แต่ละคนสั่งนั้นมีความมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้จัดสรรกำหนดเวลาของการทำงานได้ และไม่ให้เกิดภาระของการทำงานตกอยู่กับ นักศึกษามากจนเกินไป

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านกระบวนการทำงานศิลปะ จากการสัมภาษณ์นักศึกษาศาสาทัศนศิลป์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาด้านกระบวนการทำงานศิลปะ ของนักศึกษาศาสาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกปัญหาของกระบวนการทำงานศิลปะออกได้ ตามรูปแบบของกระบวนการทำงานศิลปะของนักศึกษาได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบแรก เป็นปัญหาของกระบวนการทำงานศิลปะที่มีระบบ ปัญหาที่พบคือ บางครั้งนักศึกษาไม่สามารถที่จะทำงานได้ตามแผนการที่วางไว้ทั้งหมด (ร้อยละ 42.50) เป็นเพราะการประสบปัญหาทางด้านเทคนิคในระหว่างปฏิบัติงาน ทำให้แผนการทำงานจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง อีกทั้งยังประสบปัญหาเกี่ยวกับความไม่ลงตัวขององค์ประกอบศิลป์ (ร้อยละ 27.50) จากการสัมภาษณ์ นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 25) แสดงความคิดเห็นว่า เป็นเพราะการออกแบบร่างในขนาดงานที่ไม่ใหญ่มากนัก และเมื่อนำมาขยายเป็นผลงานชิ้นใหญ่ ทำให้การกำหนดสัดส่วนต่าง ๆ ผิดเพี้ยนไป ไม่ได้รูปแบบตามที่ออกแบบร่างไว้

รูปแบบที่ สอง เป็นปัญหาของกระบวนการทำงานศิลปะแบบกึ่งเป็นระบบ จากการสัมภาษณ์นักศึกษามาก (ร้อยละ 37.50) แสดงความคิดเห็นว่า มีความเกี่ยวข้องกับการออกแบบร่างเพราะในขั้นตอนนี้ อาจารย์ผู้สอนจะค่อนข้างเข้มงวดมากเป็นพิเศษ การตรวจแบบร่างแต่ละครั้งก็ใช้เวลานาน บางครั้งนักศึกษามีความรู้สึกว่าอาจารย์จะพยายามปรับผลงานของตน ให้เป็นไปตามความคิดของอาจารย์มากกว่า ในด้านของ

เทคนิควิธีการทำงาน นักศึกษาส่วนหนึ่ง(ร้อยละ 35) ประสบปัญหาทางด้านเทคนิค เมื่อลงมือทำงานแล้วและมีอาจารย์คนหนึ่งมาให้คำแนะนำด้านเทคนิค รูปแบบหนึ่งให้ว่าเป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับงาน นักศึกษาก็ทดลองเปลี่ยนดูตามความคิดเห็นของอาจารย์ แต่เมื่อมีอาจารย์อีกคนหนึ่งมาดูผลงาน กลับบอกว่าให้กลับไปใช้เทคนิควิธีการแบบเดิม หรือให้เปลี่ยนเทคนิคเป็นรูปแบบใหม่ บางครั้งก็ก่อให้เกิดความสับสนกับนักศึกษามากพอสมควร นักศึกษาบางคนแสดงความคิดเห็นว่าปัญหาดังกล่าวอาจแก้ไขได้ ถ้าอาจารย์ทั้ง 2 คนนั้น ว่าจะได้มีการปรึกษาหารือกันบ้างว่า ได้ให้คำแนะนำแบบใด กับนักศึกษาเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกัน และส่งผลให้เกิดปัญหาของการทำงานกับนักศึกษาได้ในที่สุด หรือการแก้ปัญหาอีกทางหนึ่งก็คือ นักศึกษาคนนั้นจะต้องมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณว่า คำแนะนำใดน่าที่จะมีความเป็นไปได้ ในการที่จะช่วยทำให้ผลงานของตนพัฒนาไปในแนวทางที่ดียิ่งขึ้น

รูปแบบที่ สาม เป็นปัญหาของรูปแบบการทำงานที่ไม่เป็นระบบ นักศึกษา มีความยึดถือในความคิดของตนเองมากกว่า นักศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยกระบวนการทำงานในรูปแบบนี้ส่วนมาก (ร้อยละ 25) แสดงความคิดเห็นว่าเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนไม่ยอมรับฟังในความคิดของตน พยายามที่จะบังคับให้นักศึกษาทำงานให้ได้ตามที่ตนเองต้องการมากจนเกินไป นักศึกษาบางคน (ร้อยละ 20) มีความคิดเห็นว่าเป็น เมื่อไม่สามารถทำงานได้ตามที่อาจารย์ต้องการก็จะไม่ทำงานตามความคิดเห็นของตนเองไปอย่างไม่สนใจในคำแนะนำแต่อย่างใด และเมื่อมีการประเมินผลก็มักจะมีปัญหาความขัดแย้งกับอาจารย์ผู้สอนอยู่เสมอ สำหรับปัญหาดังกล่าว นักศึกษาบางคน (ร้อยละ 17.50) แสดงความคิดเห็นว่า นักศึกษาที่ชอบทำงานในระบบแบบนี้ก็ควรที่จะรับฟังความคิดเห็น หรือคำวิจารณ์จากอาจารย์ หรือเพื่อนร่วมชั้นบ้าง บางครั้งคำแนะนำต่าง ๆ ของอาจารย์ก็อาจจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันอาจารย์ผู้สอนก็ควรที่จะเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้นด้วย เพราะในบางครั้งนักศึกษาที่สามารถทำงานได้อย่างไม่ต้องมีระบบกฎเกณฑ์อะไรมากก็อาจจะประสบความสำเร็จในเชิงของการแสดงออกได้มากกว่านักศึกษาที่ทำงานอย่างเป็นระบบก็เป็นได้

5.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการเรียน จากการสัมภาษณ์นักศึกษาศาขาทันตศิลป์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของการเรียน ของนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกปัญหาของสภาพแวดล้อมดังกล่าว ได้เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นปัญหาของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษาโดยตรง อันได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานศิลปะ สถานที่เก็บรักษาผลงาน ตลอดจนรวมถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณสถานที่เรียน นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 55) ของแสดงความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมดังกล่าวเป็นปัญหาค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพของห้องปฏิบัติงานศิลปะที่มีลักษณะไม่ค่อยเหมาะสมกับวิชาที่เรียน (ร้อยละ 42.50) ทั้งยังไม่มีสถานที่เก็บงานที่ทำให้งานอยู่ในสภาพที่ดีได้ สภาพแวดล้อมโดยรอบของอาคารเรียนก็อับทึบ ทำให้เกิดบรรยากาศที่ไม่น่าเรียนเท่าที่ควร

ส่วนที่สอง เป็นปัญหาของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม หรือสนับสนุนการเรียนศิลปะของนักศึกษา อันได้แก่ ห้องสมุด ห้องสำหรับจัดแสดงผลงาน และสถานที่สำหรับนั่งพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเรียน นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 55) แสดงความคิดเห็นว่า สิ่งส่งเสริมการเรียนของสถาบันแห่งนี้ ยังไม่สามารถเอื้อประโยชน์ในการใช้สอยได้มากเท่าที่ควร ห้องสมุดยังมีหนังสือที่เกี่ยวกับศิลปะทางด้านทัศนศิลป์น้อยมาก (ร้อยละ 50) และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดก็มักจะมองภาพลักษณ์ของนักศึกษาในแง่ลบเสมอ (ร้อยละ 42.50) บางครั้งนักศึกษามีความประสงค์จะเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าก็ไม่สามารถเข้าได้ โดยเจ้าหน้าที่ให้เหตุผลว่า เพราะแต่งตัวไม่เรียบร้อยบ้าง สวมเอาบัตรห้องสมุดมาบ้าง หรือบางครั้งมองว่านักศึกษาจะมาก่อความไม่สงบบ้าง จนทำให้นักศึกษาส่วนนี้บางคนไม่อยากเข้าห้องสมุด และกลายเป็นผู้ไม่ชอบการค้นคว้าไปโดยปริยาย เกี่ยวกับห้องจัดแสดงผลงานในสถาบันแห่งนี้ยังไม่มีห้องจัดแสดงผลงานอย่างเป็นทางการ อาศัยพื้นที่บริเวณใต้อาคารเรียน หรือบริเวณสนามหน้าอาคารเป็นที่สำหรับแสดงผลงานบ้าง ในส่วนพื้นที่สำหรับการนั่งพักผ่อนนักศึกษามีห้องทำงานของตนเอง จำแนกออกตามลักษณะทางเทคนิคการทำงานทางศิลปะอย่างเป็นสัดส่วน นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55) แสดงความคิดเห็นว่าการที่สถาบันขาดห้องแสดงนิทรรศการ หรือมีหนังสือที่ช่วยส่งเสริมการค้นคว้าที่ไม่เพียงพอ นั้น จะส่งผลให้นักศึกษาไม่เกิดความรู้สึกกระตือรือร้นทางการเรียน และในที่สุดก็จะไม่เกิดพัฒนาการที่ดีขึ้นในการทำงานศิลปะ

5.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาสภาพแวดล้อมทางสังคมจากการสัมภาษณ์นักศึกษาศาสาทัศนศิลป์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงปัญหาสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษาศาสาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า สามารถจำแนกปัญหาของสภาพแวดล้อมดังกล่าว ตามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 55) แสดงความคิดเห็นว่า บุคลิกภาพ ทัศนคติ และมุมมองเกี่ยวกับศิลปะของอาจารย์ผู้สอน เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่นักศึกษาจะเลือกที่จะพูดคุย เพื่อปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล ทั้ง 2 กลุ่มก็มักจะมีเกิดขึ้นมาจากความขัดแย้งของสิ่งต่าง ดังที่กล่าวมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นด้วยบุคลิกภาพ ทัศนคติ หรือมุมมองทางศิลปะ ความขัดแย้งดังกล่าวจะแสดงออกมามากที่สุด ในช่วงที่มีการพิจารณางานในแต่ละครั้ง ซึ่งนักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 25) แสดงความคิดเห็นว่า เป็นเรื่องปกติของการเรียนการสอนศิลปะ และความขัดแย้งก็เป็นสิ่งที่ดี สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดียิ่งขึ้น

ลักษณะที่สอง เป็นปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 55) แสดงความคิดเห็นว่า ตนเองและเพื่อนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันอย่างมาก ต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งทางด้านการเรียน และเป็นที่ปรึกษาในปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 17.50) แสดงความคิดเห็นว่า อาจจะมีปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับเรื่องของความคิด หรือทัศนคติที่ไม่ตรงกัน แต่ก็ไม่เป็นปัญหามากนัก นักศึกษาบางส่วน (ร้อยละ 12.50) แสดงความคิดเห็นว่า ความขัดแย้งบางอย่างสามารถยุติลงได้ เมื่อต่างฝ่ายต่างใจเย็นลงและพร้อมที่จะมาปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ปัญหาต่อไป หรือไม่เช่นนั้นก็ต่างฝ่ายต่างเพิกเฉยกันไปโดยปริยาย

ลักษณะที่สาม เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้บริหารระดับคณะ นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 55) มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารมักจะมองว่านักศึกษาศาสาทัศนศิลป์ เป็นผู้ที่ชอบก่อปัญหาทำให้เกิดเรื่องต่างพร้อมต่อคณะอยู่เสมอ นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 37.50) แสดงความคิดเห็นว่า เป็นเพราะนักศึกษาเพียงบางส่วนที่มีลักษณะนิสัยไม่ดี ชอบก่อเรื่องทำให้กระทบกระเทือนต่อภาพลักษณ์ของสาขาศิลป์ และรวมไปถึงความรู้สึกของนักศึกษาส่วนมากด้วยเช่นกัน ปัญหาของความขัดแย้งดังกล่าว นักศึกษาบางส่วน (ร้อยละ 12.50) แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารควรมองเห็น

ความสำคัญของ นักศึกษาศาขาศาทัศนศิลป์ให้เท่าเทียมกับนักศึกษาในสาขาอื่น ๆ เพราะนักศึกษาทุกคนต่างก็ลงทะเบียญ และเสียดค่าเล่าเรียนอย่างเสมอภาคกัน นักศึกษาส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 25) มีความคิดเห็นที่ไม่ควรใส่ใจกับปัญหาที่ยกเกินกว่าจะแก้ไข ในขณะที่กำลังเรียนอยู่ก็ควรที่จะตั้งใจเรียนและทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด หรือพยายามช่วยกันที่จะสร้างกิจกรรมที่สร้างสรรค์ อาทิเช่น ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ที่ใช้ในการเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดีสะอาดเรียบร้อย หรือจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะขึ้นทั้งภายในหรือภายนอกสถาบัน เพื่อเป็นการสร้างชื่อเสียงของคณะให้เป็นที่รู้จักของวงการศิลปะ และเมื่อนั้น ผู้บริหารก็จะมีทัศนคติที่ดีขึ้น และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนสาขาศนศิลป์อย่างเต็มที่

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สภาพของการเรียนการสอนภายในห้องปฏิบัติการศิลปะ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษา³ ในห้องปฏิบัติการศิลปะ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามรายการของการแสดงออกทางพฤติกรรม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ว่ามีหรือไม่มี การแสดงออกทางพฤติกรรม หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้น ๆ จากที่ผู้วิจัยสามารถสังเกตได้ และผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ในภาพรวม โดยการบรรยายสรุปตามข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไป
2. กระบวนการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ

1. สภาพทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีการเรียนการสอนทางสาขาศนศิลป์ ที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตนั้น มี 2 แห่ง ทั้ง 2 แห่งนี้ มีคณะศิลปกรรมเป็นคณะหลัก ที่มีการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ ทั้งทางด้านประยุกต์ศิลป์และวิจิตรศิลป์ สภาพโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 2 สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

³ รายละเอียดของชื่อสถาบัน รายวิชา จำนวนครั้ง ช่วงวัน เดือน ปี และเวลาที่ทำการสังเกต ปรากฏอยู่ในภาคผนวก จ

1.1 สภาพโดยทั่วไปที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรของสาขาทัศนศิลป์ ลักษณะของหลักสูตรทัศนศิลป์ของทั้ง 2 สถาบัน มีความคล้ายคลึงกัน คือ มีกำหนดระยะเวลาในการเรียน 4 ปี แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา จำแนกหมวดวิชาออกเป็นหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป หมวดวิชาพื้นฐานทางด้านศิลปะ กลุ่มวิชาเอกเฉพาะสาขา และกลุ่มวิชาเลือก ซึ่งในแต่ละกลุ่มวิชาของแต่ละสถาบันอาจมีความแตกต่างกันบ้าง ในชื่อของรายวิชา แต่ในเนื้อหาของวิชาแล้วมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก วิชาที่เป็นส่วนสำคัญของการจบการศึกษาของทั้ง 2 สถาบัน มีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน แต่โดยนัยยะของการทำงานและความสำคัญแล้ว มีลักษณะเหมือนกัน ซึ่งได้แก่ วิชาศิลปนิพนธ์ ในขณะที่อีกสถาบันหนึ่งจะใช้ชื่อว่า วิชาโครงการทัศนศิลป์

1.2 สภาพโดยทั่วไปที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของสาขาทัศนศิลป์ ทั้ง 2 มหาวิทยาลัยมีอาคารแยกเป็นสัดส่วน

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีอาคารของคณะเป็นศูนย์กลาง ภายในจำแนกออกเป็นห้องต่าง ๆ อาทิเช่น ห้องพักอาจารย์ที่จะถูกจัดรวมกันหลายสาขาอยู่ในห้องใหญ่ห้องเดียวกัน รวมทั้งห้องธุรการด้วย แต่จะแบ่งย่อยออกเป็นสัดส่วนต่าง ๆ โดยใช้จากกัน มีห้องสำหรับนั่งพักผ่อน กึ่งห้องประชุมเล็ก ๆ ใช้เป็นที่สำหรับนัดหมาย ผู้มาติดต่อหรือปรึกษานักเรียนต่าง ๆ กันในกลุ่มอาจารย์ อย่างไม่เป็นทางการ ส่วนห้องเรียนภาคทฤษฎีจะถูกจัดไว้ตั้งแต่ชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 3 ในขณะที่ห้องเรียนที่เป็นภาคปฏิบัติ จะถูกแยกออกจากอาคารศูนย์กลาง จำแนกออกเป็นห้องปฏิบัติงานศิลปะประเภทต่าง ๆ อาทิเช่น ห้องปฏิบัติงานทางจิตรกรรม ห้องปฏิบัติงานทางประติมากรรม ที่จะจำแนกออกเป็นห้องปฏิบัติงานปั้นหล่อ ห้องปฏิบัติงานโลหะ และห้องปฏิบัติงานไม้ นอกจากนี้ยังมีห้องปฏิบัติงานภาพพิมพ์ แต่ละห้องปฏิบัติงานจะอยู่ห่างจากอาคารคณะมากพอสมควร ภายในห้องปฏิบัติงานดังกล่าว จะมีวัสดุอุปกรณ์ที่มีความเฉพาะด้านในห้องปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป อาทิเช่น ห้องปฏิบัติงานจิตรกรรม ก็จะมีขาหยั่ง กรอบไม้ เครื่องมือสำหรับชิงกรอบภาพ ตูเก็บอุปกรณ์ส่วนตัวของนักศึกษา และมีพื้นที่สำหรับล้างทำความสะอาดอุปกรณ์อย่างเป็นส่วน

มหาวิทยาลัยรังสิต มีอาคารที่ถูกแยกออกมาเป็นสัดส่วนเช่นเดียวกัน เป็นอาคารที่รวมกลุ่มคณะทางศิลปะและสถาปัตยกรรมเข้าไว้ด้วยกัน อาคารมี 9 ชั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ทางด้านหน้าเป็นของคณะศิลปกรรม และส่วนที่อยู่ทางด้านหลัง

เป็นของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ในส่วนของคณะศิลปกรรมมีห้องธุรการอยู่ในชั้นที่ 5 แยกออกจากห้องพักอาจารย์ ส่วนห้องพักอาจารย์จะถูกจัดให้อยู่ในชั้นที่ 3 และ 4 ห้องพักของอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ แบ่งออกเป็น 3 ห้องใหญ่ ๆ ห้องพักหนึ่ง ๆ จะมีอาจารย์พักอยู่ประมาณห้องละ 3 คน เป็นสัดส่วนมากในแต่ละห้องพักสามารถจัดพื้นที่ เพื่อให้นักศึกษาเข้าพบได้อย่างเป็นสัดส่วน ในด้านของห้องเรียนที่เป็นภาคทฤษฎีของสาขาทัศนศิลป์นั้น จะถูกจัดให้อยู่ในชั้นที่ 3 ส่วนห้องเรียนภาคปฏิบัติ บางส่วนถูกจัดให้อยู่ในชั้นที่ 1 ได้แก่ ห้องปฏิบัติงานทางจิตรกรรม ห้องปฏิบัติงานทางด้านสื่อผสม ส่วนห้องปฏิบัติงานทางประติมากรรม และภาพพิมพ์จะถูกแยกออกไปอยู่ในอีกอาคารหนึ่ง ไม่ห่างจากอาคารคณะมากนัก ภายในห้องปฏิบัติงานจะมีวัสดุอุปกรณ์เฉพาะเทคนิคนั้น ๆ อาทิเช่น ห้องปฏิบัติงานจิตรกรรมก็จะมี ทรายยัง กรอบภาพ มีพื้นที่สำหรับจัดวางงาน นอกจากนี้ ในแต่ละห้องจะมีการแบ่งเป็นพื้นที่ที่นักศึกษาแต่ละคนจะสามารถทำงาน หรือนั่งพักผ่อนได้ ในแต่ละมุมจะได้รับการตกแต่งตามรสนิยมของนักศึกษาที่เป็นเจ้าของพื้นที่นั้น ๆ หรือ บางห้องก็จะจัดเตรียมไว้สำหรับเป็นห้องส่ง และตรวจผลงาน เช่น ห้องปฏิบัติงานประติมากรรมสื่อผสม ก็จะมีผลงานของนักศึกษาจัดวางไว้เตรียมให้อาจารย์ได้เข้าไปตรวจ

2. การเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรม การเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์และนักศึกษา สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกออกเป็น 2 ส่วน ตามสถานภาพ คือ สภาพการสอนของอาจารย์และสภาพการเรียนของนักศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สภาพการสอนของอาจารย์

จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนของอาจารย์ สามารถจำแนกลักษณะของการจัดกิจกรรมการสอนออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นการจัดกิจกรรมการสอนในรายวิชาที่เน้นการฝึกฝนทางด้านทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ ในระดับเบื้องต้น เช่น วิชาวาดเส้นสร้างสรรค์ 1 และ วิชากรอแบบ 3 มิติ อาจารย์ผู้สอนจะมีการเตรียมตัว วางแผนการสอนก่อนที่จะเข้าห้องสอน ถ้ารายวิชาใดที่ต้องใช้อุปกรณ์ หรือเทคนิคที่นักศึกษาไม่เคยได้ทดลองปฏิบัติมาก่อน เช่น วิชาวาดเส้นสร้างสรรค์ หัวข้อที่เกี่ยวกับการเขียนภาพด้วยครayo ซึ่ง เป็นเทคนิคที่นักศึกษาไม่เคยเรียนมาก่อน อาจารย์จะทำการเตรียม วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการสาธิต สื่อการสอนประกอบต่าง ๆ อาทิเช่น สไลด์ ตัวอย่างผลงาน เป็นต้น และเมื่อถึงเวลา

สอน อาจารย์จะเข้าห้องสอนอย่างตรงต่อเวลา เพื่อทำการเช็คชื่อนักศึกษา และถามไถ่ถึงปัญหาต่าง ๆ ของการทำงานในครั้งที่ผ่านมา ในขณะที่กำลังรอให้นักศึกษาเข้ามาในห้องเรียน อาจารย์จะใช้เวลาในช่วงนี้ในการเก็บรวบรวมผลงานของสัปดาห์ก่อน ที่นักศึกษาทำมาเป็นการบ้าน เพื่อที่จะคัดเลือกขึ้นมาเพื่อทำการวิจารณ์ ตีชม ผลงานต่อไป และเมื่อนักศึกษาเข้ามาจนพร้อมเพรียงดีแล้ว อาจารย์ก็จะเริ่มดำเนินการสอน โดยการให้นักศึกษาได้ดูผลงานของตนเองและเพื่อน ๆ ที่ถูกนำขึ้นไปติดบนผนัง และอาจารย์จะทำการวิจารณ์ โดยจำแนกลักษณะของผลงานที่มีลักษณะของปัญหาที่คล้าย ๆ กัน และวิจารณ์ในภาพรวมเพื่อให้นักศึกษามองเห็นปัญหาในการทำงานของตนเองในเบื้องต้นก่อน อาจารย์จะใช้เวลาในช่วงนี้ประมาณ 30 - 45 นาที จึงเริ่มดำเนินการสอนในขั้นต่อไป ในช่วงนี้อาจารย์จะแจ้งถึงงานและวัตถุประสงค์ ของการทำงานในหัวข้อต่อไป โดยจะอธิบายถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลด้วย หลังจากนั้นก็จะเริ่มดำเนินการสอนด้วยการให้นักศึกษาดูตัวอย่างของผลงาน จากการฉายภาพสไลด์ ประกอบกับตัวอย่างผลงานจริง หลังจากนั้น อาจารย์จะทำการสาธิตเทคนิควิธีการทำงานให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่าง อาจารย์จะใช้เวลาในช่วงนี้ประมาณ 1 ชั่วโมง เมื่อเสร็จสิ้นการสาธิตแล้ว อาจารย์ก็จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคนิคที่เพิ่งเรียนรู้ออกไป หลังจากนั้นนักศึกษาก็จะเริ่มลงมือปฏิบัติงาน ในช่วงเวลานี้อาจารย์ผู้สอนจะเดินดูนักศึกษาเป็นระยะ ๆ นักศึกษาบางคนเขียนไม่ได้ก็จะเรียกให้อาจารย์เข้าไปช่วยเหลือ อาจารย์ก็จะเดินเข้าไปช่วยดูบางครั้งก็จะเขียนให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่าง นักศึกษาจะมีเวลาในการทำงานประมาณ 2-3 ชั่วโมง ระหว่างที่นักศึกษาทำงาน อาจารย์อาจจะเดินเข้าออกจากห้องปฏิบัติงานบ้างเป็นครั้งคราว เมื่อนักศึกษาใกล้ที่จะทำงานเสร็จแล้ว อาจารย์จะเลือกหยิบผลงานของนักศึกษาที่อยู่ในชั้นที่สมบูรณ์พอสมควรออกมาเป็นตัวอย่างประมาณ 4-5 ชิ้น เพื่อทำการวิจารณ์ถึงผลของการทำงาน หลังจากนั้นก็จะสั่งงานการบ้านให้นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติเอง งานที่เป็นการบ้านโดยส่วนมากจะเป็นเทคนิคเดียวกับที่ทำในห้องเรียน ทั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกย้ำอีกครั้ง เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางทักษะที่ดียิ่งขึ้น

ลักษณะที่สอง เป็นการจัดกิจกรรมการสอนในรายวิชาที่เน้นการฝึกฝนทางด้านความคิดสร้างสรรค์ และทักษะฝีมือ ในระดับสูง เช่น การเรียนการสอนในวิชาองค์ประกอบศิลป์ 4 และ วิชาสัมมนาทัศนศิลป์ 2 วิชาเหล่านี้ จะมีอาจารย์ผู้สอนเป็นกลุ่มคณาจารย์ ประมาณ 3-4 คน หรือบางครั้งใช้อาจารย์ทั้งสาขาวิชาประมาณ 6-7 คน หนึ่งในกลุ่มอาจารย์จะทำหน้าที่เป็นเลขานุการผู้จัดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ รวมถึงเป็นผู้สรุป

ผลของการที่อาจารย์แต่ละคนได้วิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ ผลงานของนักศึกษาแต่ละคน การเรียนการสอนในรูปแบบนี้ อาจารย์จะเตรียมการสอนตั้งแต่ต้นเทอม โดยวิธีการประชุมปรึกษาหารือกัน ถึงข้อตกลง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ในการเรียนการสอน ลักษณะของการสอนของอาจารย์จะเป็นในรูปแบบที่ให้นักศึกษาคิดหัวข้อ หรือโครงการขึ้นมาคนละ 3-4 โครงการ และแบ่งช่วงเวลาของการนำเสนอผลงานออกเป็น เดือนละประมาณ 2 ครั้ง ในแต่ละครั้งนักศึกษาจะต้องหาเวลามาพบอาจารย์ที่ปรึกษาของตน หรืออาจารย์คนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ ทั้งของอาจารย์และนักศึกษา ในช่วงที่มีการนำเสนอผลงาน นักศึกษาจะต้องเตรียมรายงานที่เป็นรูปเล่ม ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับผลงานของตนเองในแต่ละโครงการ จัดวางไว้ให้อาจารย์เพื่อเตรียมนำเสนอ ส่วนผลงานก็จะนำมาจัดวางในห้องที่จะมีการตรวจ เมื่อนักศึกษาจัดวางผลงานพร้อมเพรียงกันดีแล้ว อาจารย์ผู้สอนแต่ละคนก็จะทำการอ่านโครงการของนักศึกษา พร้อมกันนั้นก็ให้นักศึกษาเข้ามานำเสนอผลงานทีละคน ในขณะที่มีการนำเสนอผลงาน อาจารย์ จะทำการซักถามเกี่ยวกับผลงาน และวิจารณ์ ตีชมผลงาน ตามความเหมาะสม หลังจากนั้นอาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นเลขานุการก็จะทำการสรุปผลของการวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ ต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ข้อสรุปเป็นคำแนะนำเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนต่อไป การเรียนการสอนในรูปแบบนี้ นักศึกษาแต่ละคนจะใช้เวลาในการนำเสนอ หรือฟังการวิเคราะห์วิจารณ์แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าผลงานของนักศึกษาคนนั้น ๆ มีปัญหาของการทำงานมากน้อยเพียงใด จากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ พบว่า การสอนแบบนี้ใช้เวลาค่อนข้างมาก บางครั้งใช้เวลาถึง ครึ่งวัน สำหรับนักศึกษาเพียง 2-3 คน แต่ก็ได้ผลที่ดี ในด้านที่นักศึกษาจะมีเวลาในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่อาจารย์เองก็ไม่ต้องเข้าห้องสอนทุกสัปดาห์ อาจารย์ที่จะต้องรับภาระหนัก คือ อาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ เพราะจะต้องทำหน้าที่ในการนำเสนอ สรุปประเด็นต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา บางครั้งยังต้องทำหน้าที่แก้ปัญหาความขัดแย้งบางอย่าง ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอนอีกด้วย

2.2 สภาพการเรียนของนักศึกษา

จากการสังเกตสภาพการเรียนของนักศึกษา สามารถจำแนกลักษณะของการเรียนออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นลักษณะการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาที่เน้นการฝึกฝนทางด้านทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ ในระดับเบื้องต้น เช่น วิชาวาดเส้นสร้างสรรค์ 1 และวิชาการออกแบบ 3 มิติ เมื่อถึงเวลาเรียนนักศึกษาจะเริ่มทยอยกันเข้ามา

ในขณะที่อาจารย์เริ่มเก็บรวบรวมผลงานที่เป็นการทำงาน มีนักศึกษาบางคน ลุกขึ้นไปช่วยอาจารย์เก็บ และติดผลงานบนฝาผนัง ในระหว่างนี้นักศึกษากับอาจารย์จะมีการพูดคุยกันบ้างพอสมควร เมื่อนักศึกษาเข้ามาในชั้นเรียนมากพอสมควรในระหว่างที่อาจารย์เช็คชื่อนักศึกษาบางคนยังก้มหน้าก้มตาตกแต่งผลงานของตน ก่อนที่จะต้องส่งให้อาจารย์ เมื่ออาจารย์เช็คชื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักศึกษาส่วนใหญ่จะเริ่มตั้งใจฟังคำวิจารณ์ของอาจารย์ โดยเฉพาะถ้าเป็นผลงานของตนเองนักศึกษาคนนั้นก็ตั้งใจฟังและมีการซักถามบ้างเป็นครั้งคราว เมื่อการวิจารณ์งานเสร็จสิ้น นักศึกษาส่วนมากยังตั้งใจฟังการบรรยาย ประกอบการสาธิต มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่เริ่มไม่สนใจที่อาจารย์สอน บางคนยังก้มหน้าก้มตาทำงานการบ้านอยู่ บางครั้งเสียงที่นักศึกษาเริ่มคุยกันดังมากขึ้น อาจารย์ก็จะดำหนิเป็นครั้งคราว หรือนักศึกษาที่มัวแต่ทำงานเดิม อาจารย์บางคนก็จะเดินเข้ามาแล้วบอกให้หยุดทำงานเก่าก่อน เพื่อที่จะได้ตั้งใจฟังงานในขั้นต่อไป นักศึกษาคนดังกล่าวก็ทำตามได้ซักระยะก็กลับมาทำงานเช่นเดิมอีก เมื่อถึงเวลาของการปฏิบัติงาน นักศึกษาส่วนใหญ่เริ่มลุกเดินเพื่อไปยังที่ทำงานของตน และมองหามุมที่คิดว่าเหมาะสมเพื่อเตรียมลงมือปฏิบัติงาน นักศึกษาบางคนลุกออกไปจากห้อง บางคนก็เริ่มทำงานของตนเองอย่างตั้งใจ เมื่อเวลาผ่านไปประมาณ 10 นาที นักศึกษาจะเริ่มเข้ามาปฏิบัติงานกันอย่างเต็มที่ ช่วงนี้อาจารย์จะเริ่มเดินดู มีนักศึกษาบางคนเรียกให้อาจารย์ไปช่วยแนะนำ หลังจากที่อาจารย์ทดลองเขียนให้ดูแล้ว นักศึกษาก็จะลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเองต่อไป ในช่วงขณะที่นักศึกษากำลังปฏิบัติงานนี้ บางคนก็จะเดินไปเดินมา ดูเพื่อนบ้าง กระเช้าเหย้าแห่กันบ้าง มีบรรยากาศที่ดูไม่เคร่งเครียดนัก นักศึกษาใช้เวลาในการทำงานอย่างอิสระประมาณ 2-3 ชั่วโมง เมื่อใกล้จะหมดเวลา นักศึกษาจะเริ่มมาตั้งใจทำงานอีกระยะหนึ่ง จนกระทั่งงานสำเร็จ อาจารย์จะคัดเลือกมาประมาณ 4-5 ชิ้นเพื่อนำมาวิจารณ์ ตีชม ผลงานส่วนมากจะเป็นตัวอย่างของผลงานที่อยู่ระดับที่ดี นักศึกษาที่เป็นเจ้าของผลงานจะมีความตั้งใจฟังมากเป็นพิเศษ ในช่วงนี้นักศึกษาจะให้ความร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอน ในการตั้งใจฟังคำวิจารณ์เป็นอย่างมาก หลังจากที่อาจารย์วิจารณ์งานเสร็จสิ้นแล้วก็จะทำการส่งงานกลับบ้าน นักศึกษาบางคนจะทำการจดรายละเอียดของงานอย่างตั้งใจ บางคนไม่ค่อยสนใจที่จะฟังเท่าที่ควร นักศึกษาส่วนนี้มักจะชอบมาถามอาจารย์ภายหลังจากที่อาจารย์ส่งงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว

จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการภายหลังการสังเกต พบว่า นักศึกษาชอบช่วงที่อาจารย์วิจารณ์ผลงานมากที่สุด เพราะจะได้รู้ข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อจะได้เอาไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนยังเป็นคนมีอารมณ์ขัน ทำให้

นักศึกษาไม่รู้สึกเครียดเมื่อถูกวิจารณ์ นักศึกษาบางคนแสดงความคิดเห็นว่า ช่วงที่ไม่ชอบมากที่สุด คือ ช่วงที่บรรยาย และฉายสไลด์ประกอบ

ลักษณะที่สอง เป็นลักษณะของการเรียนในรายวิชาที่เน้นการฝึกฝนทางด้านความคิดสร้างสรรค์ และทักษะฝีมือ ในระดับสูง เช่น การเรียนการสอนในวิชาองค์ประกอบศิลป์ 4 และ วิชาสัมมนาทัศนศิลป์ 2 วิชาเหล่านี้นักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการทำงานเป็นอย่างสูง อาจารย์จะให้อิสระทางการทำงานมากยิ่งขึ้น เมื่อถึงเวลาที่นักศึกษาจะต้องนำเสนอผลงาน นักศึกษาจะต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเอง ทั้งด้านการเตรียมเอกสาร รายงานประกอบการนำเสนอผลงาน การเตรียมติดตั้งผลงาน เมื่อถึงเวลาที่จะต้องนำเสนอผลงานนักศึกษาจะเข้ามาที่ละคน และนำเสนอแนวความคิดพร้อมทั้งอธิบายถึงกระบวนการทำงานให้กลุ่มอาจารย์ฟัง ระหว่างนี้จะมีการซักถาม และวิจารณ์ผลงานจากอาจารย์หลาย ๆ คน นักศึกษาจะพยายามตอบคำถามของอาจารย์เท่าที่จะสามารถทำได้ บางคนไม่สามารถหาคำตอบ หรือไม่สามารถอธิบายผลงานของตนเองให้อาจารย์ฟังแล้วเข้าใจได้ เมื่อถูกซักถามมาก ๆ เข้าก็อาจจะเกิดอาการเครียด และถ้าเป็นนักศึกษาผู้หญิงบางคนถึงร้องไห้ เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ อาจารย์จะหยุดการซักถาม และให้นักศึกษาคนนั้นออกไปพักก่อน และจะเรียกนักศึกษาคนต่อไปเข้ามาแทน

ผลการสังเกต พบว่า นักศึกษารู้สึกเครียดมากเมื่อใกล้ถึงคราวที่จะต้องเข้าไปนำเสนอผลงาน นักศึกษาบางคนไม่ชอบวิธีการเรียนแบบนี้ บางคนเสนอว่าควรที่จะให้นักศึกษาคนอื่น ๆ เข้าไปร่วมฟังด้วย เพื่อไม่ให้นักศึกษาที่กำลังนำเสนอผลงานรู้สึกเครียดจนเกินไป เพราะอย่างน้อยยังมองเห็นเพื่อน ๆ ที่มานั่งฟังและ นักศึกษาส่วนที่มานั่งฟังนี้ก็จะได้เตรียมความพร้อมไปในตัวด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดจนเกินไปเมื่อจะต้องออกไปนำเสนอผลงาน